

Onze Vogels

56e jaargang no.9, september 1995

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De

ose

Geslaagde kweek met de

(*Aratinga leucophthalmus leucophthalmus*)

Algemeen.

In maart 1991 kwam ik in het bezit van een stel Witoog aratinga's. Ik zag bij een handelaartje bij ons in de regio twee vrijwel groene aratinga's zitten. Ik vroeg hem, wat het voor vogels waren. Het antwoord luidde: "Zuid-Amerikanen". Ik vond ze niet te duur, zodat we het over de prijs vlot eens werden en de vogels van eigenaar veranderden.

Hoewel ik nogal in aratinga's geïnteresseerd ben - ik ben o.a. in het bezit van Petz, Weddells, Goudvoorhoofd, Azteken, Yendaya, Finsch, Mitrata - wist ik toch niet precies met welke soort ik naar huis ging.

Na het raadplegen van verschillende boeken en tijdschriften en van collega-liefhebbers, ben ik ervan overtuigd, de hoofdsort van de Witoog aratinga (*Aratinga leucophthalmus leucophthalmus*) te hebben gekocht. Naast de nominaatvorm zijn er nog drie ondersoorten en wel: **A.I.callogenys** (de Equador of Peru witoog), **A.I.propinquus** (de Argentinië witoog) en **A.I.nicefori** (de Colombia witoog). Ze komen voor van Venezuela en Guyana in het noorden tot Uruguay en Argentinië in het zuiden en van Equador in het westen tot bijna aan de Atlantische kust in Brazilië; dus een enorm groot verspreidingsgebied!

Beschrijving.

De vogels zijn op het eerste gezicht een beetje saai van kleur: ze zijn nagenoeg groen. Het kan voorkomen, dat ze hier en daar wat rode veertjes op de kop, de hals en de nek hebben, maar heel summier. De buitenste kleine ondervleugeldekveren zijn rood, de vleugelboeg is mede daardoor rood. Verder zijn de buitenste grote ondervleugeldekveren goudgeel. Men ziet dit pas goed als de vogels vliegen; een prachtig gezicht! De iris is oranje. De lengte van de vogel is pim. 32 cm. De jonge vogels lijken precies op de oudivogels. Ze hebben echter nog geen rode veertjes op de kop,

hals en nek en nog geen rode vleugelboeg. Die is geelgroen. Als ze pas uitgevlogen zijn, zijn ze nog wel wat onbeholpen.

Huisvesting.

Ik bracht de vogels eerst binnen onder in een vluchtje van 2 x 1 x 0,6 meter. Daar kon ik ze goed bekijken. Ik meende wat verschil in kopvorm te zien, maar verder leken ze als twee druppels water op elkaar.

Ik gaf ze een parkietenblok van 45 x 25 x 25 cm ter beschikking, maar die

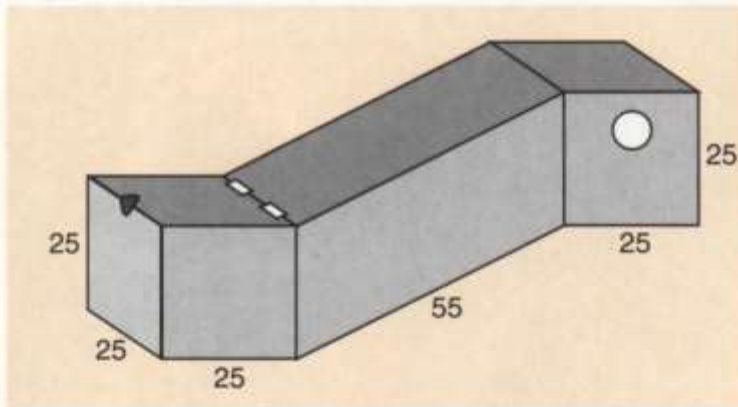
zomer van '91 deden de vogels niets. In de nazomer verplaatste ik ze naar een buitenvolière van ruim 5 meter lang, 1 meter breed en 2,40 meter hoog, met nog een nachthok van 1 x 1 x 1 meter. In de buitenren werden twee grote-parkietenblokken van 65 x 30 x 30 cm en 50 x 27 x 27 cm opgehangen in het overdekte gedeelte van de ren. De vogels toonden ook het daarop volgende jaar (1992) totaal geen belangstelling voor de blokken. Ze sliepen er ook niet in; dat deden ze binnen in het nachthok op de stok.

De

se

Witoog Aratinga

door H.J. Lok Foto's: Cees Scholtz

gen er 3 eieren in het blok. Bij verdere controle op 9 mei bleek, dat alle drie de eieren bevrucht waren. Op 25 mei waren er drie jongen, waarvan 1 dood (plm. 4 dagen oud). Op 8 en 10 juni heb ik ze geringd met 7 mm N.B.v.V. QZ54. De twee overgebleven jongen groeiden voorspoedig op. 20 juli vlogen beide jongen uit.

Voeding.

Wat de voeding betreft, vind ik zelf, dat de vogels niets gewend waren. Ik verstrek ze een grote-parkietenmengsel van een bekend merk. Maar bij aanschaf aten ze alleen zaad. Eivoer namen ze niet, groenvoer ook niet,

In december '92 ben ik naar een dierenarts geweest om ze te laten sexen. Ik wilde er toch zeker van zijn, een man en een pop te hebben. Dit bleek wel het geval te zijn; ik had dus een koppeltje! En volgens de arts waren ze ook broedrijp.

De blokken werden nog eens van plaats veranderd en er werd er nog een van 40 x 17 x 17 cm bijgehangen. Maar ook in 1993 toonden ze geen belangstelling voor de blokken.

In het najaar van '93 heb ik een ander soort blok gemaakt en dat erbij opgehangen (een zgn. prinsesseblok; zie afbeelding).

Als bodembedekking gebruik ik houtsnippers, krullen, dood en vers hout. Op de bodem van het schuine gedeelte heb ik een stuk gaas bevestigd en er een paar takken ingelegd.

Broedproces.

In het vroege voorjaar van 1994, in februari en maart, heb ik bij nestcontrole niet kunnen merken, dat de vogels in de blokken waren geweest!

Begin april, tijdens het voeren (in het nachthok) zag ik een vogel de kop uit het laatst gemaakte blok steken! Ik was direct een beetje opgewonden; zou het dan nu gaan gebeuren? In de loop van april zag ik ze 's morgens vroeg, maar ook overdag, regelmatig paren. Bij nestcontrole op 30 april la-

Geslaagde kweek met de Witoog Aratinga

(*Aratinga leucophthalmus leucophthalmus*)

van fruit in het begin alleen een stukje appel. Daar strooide ik toen wat eivoer en wat mineralen over. Aan wortel knaagden ze wel, maar ik geloof niet, dat ze daar echt wat van opnamen. Tijdens en na het broeden namen ze wel eivoer, meer appel en ander fruit dan voorheen, o.a. sinaasappel, peer, perzik, komkommer en paprika. Brood namen ze niet.

Tot slot.

Eerder in de jaren '70 en '80 schijnen ze "bij bosjes" te zijn ingevoerd. Nu is het zo, dat men de Witoog aratinga nog maar weinig tegenkomt in de volières of op de vogelmarkten. En het kweken met deze aratinga's - is mij gebleken - is wat minder voorspoedig verlopen in de jaren nadat ze werden geïmporteerd. Hiervoor zijn waarschijnlijk meerdere oorzaken:

1. Het is moeilijk, zo op het oog het geslacht te bepalen (zekerheid biedt endoscopisch onderzoek).
2. Het moment van geslachtsrijp zijn (die van mij zeker 3 jaar, 5de jaar pas broeden).
3. Het geluid dat ze kunnen produceren (dit valt reuze mee).
4. Het knagen dat ze zouden doen (Thomas Arndt schrijft in zijn boek, dat men ze beslist niet in een houten hok en ren kan onderbrengen. Ze zitten bij mij achter dubbeltjesgaas en in een houten ren!).
5. De op het eerste gezicht misschien wat eentonige kleur. Bij nadere observatie ziet men echter een prachtige vogel.

Het gevolg van deze "min"punten is volgens mij, dat deze vogels vaak zwervers zijn geworden. Men koopt ze, houdt ze een jaar of twee, ze doen niet direkt wat en men verkoopt ze weer! Het is mij wel duidelijk, dat men met bepaalde soorten aratinga's soms wat meer geduld moet uitoefenen, voordat het tot resultaten komt.

Literatuur:

- * Parrots of the world, J.M.Forshaw
- * Südamerikanische Sittiche, Thomas Arndt
- * Aratinga's, H.Kremer
- * Maandblad Onze Vogels
- * Maandblad Parkieten Sociëteit.

Zowel de foto op de voorpagina als de foto's bij dit artikel zijn gemaakt door Cees Scholtz. De volwassen exemplaren zijn gefotografeerd bij W.Plomp, de jonge vogel bij de heer Prinsz in Duitsland.

(Persbericht)

Foto: P.Ramaekers.

Vogelpark Avifauna krijgt zeldzame chinese vogels

Alphen aan den Rijn, 19 juni 1995. Op zaterdagavond 17 juni arriveerde een zending bijzondere Chinese vogels op Schiphol. De twee paartjes Mantsjoerijse kraanvogels en een paar van de Zwartsnavel ooievaar waren bestemd voor het Vogelpark Avifauna in Alphen a/d Rijn. De overkomst van de vogels is onderdeel van een samenwerkingsovereenkomst, die het vogelpark is aangegaan met de dierentuin in Tjan Jin. In ruil voor de vogels helpt Avifauna haar Chinese collegadierentuin met de aanschaf van computers en broedmachines. De Chinese vogels worden opgenomen in internationale fokprogramma's, die opgezet zijn om bedreigde en zeldzame dieren voor uitsterven te behoeden.

De Zwartsnavel ooievaar, **Ciconia boyciana**, is bijzonder, omdat die voor het eerst sinds lange tijd weer in een Nederlandse dierentuin te zien zal zijn. Als enige Europese dierentuin bezat Artis voor de oorlog een exemplaar, dat daar 36 jaar leefde.

Vroeger was deze ooievaar in China een delicatessen. Het vlees was zeer gewild en uit de beenderen werden eetstokjes gemaakt. Volgens recente gegevens zijn er nog 3000 exemplaren van deze soort in de vrije natuur.

De twee paartjes van de **Grus japonensis**, zoals de wetenschappelijke naam van de Mantsjoerijse kraanvogel luidt, zijn een waardevolle aanvulling op de kraanvogelcollectie van Avifauna, die al bestaat uit zes soorten, waaronder de Grijs kroonkraan uit Afrika, de Sarus kraan uit tropisch Azië en de Europese kraanvogel, die nog maar enkele honderden jaren terug in grote aantallen in ons land broedde. Voor de Chinese kraanvogels bestaat een fokprogramma, voor de Zwartsnavel ooievaar nog niet. De nieuwe aanwinsten zijn vooral van belang om inteelt bij het fokken van deze zeldzame en bedreigde vogels te voorkomen.

Volgens Hans van der Sluis van Avi-

fauna hebben de vogels het transport goed doorstaan. Op 16 juni zijn de vogels uit China verstuurd en na een tussenstop in Frankfurt, waar ze veterinair zijn gekeurd, op zaterdagavond 17 juni op Schiphol gearriveerd. Ze zullen nog enkele dagen op verhaal moeten komen alvorens ze voor het publiek te zien zullen zijn. Avifauna hoopt dat, mede naar aanleiding van het bezoek, dat premier Kok en minister van Buitenlandse Zaken Van Mierlo de afgelopen week aan China brachten, de contacten tussen Nederlandse en Chinese dierentuinen zullen worden geïntensiveerd.

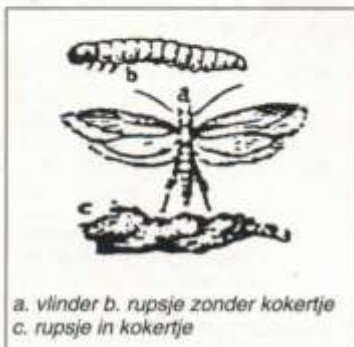

Zelf kweken van levend voer

Zoals reeds beloofd, volgt nu het derde artikeltje over het zelf kweken van levend voer.

Deze keer zal ik het hebben over het kweken van de wasmot.

Men onderscheidt twee soorten wasmotten: de grote (*Galleria mellonella*) en de kleine (*Achroea grisella*). De grote wasmot heeft een spanwijdte van meer dan 35 mm, de voorvleugels zijn lichtgrijs-bruin, met donkere strepen en vlekken. De kleine wasmot is met een vleugelspanwijdte van ca. 20 mm beduidend kleiner.

a. vlinder b. rupsje zonder kokertje
c. rupsje in kokertje

ner. De vleugels zijn hier eenkleurig zilvergrijs, de kop is geel behaard. De larven van beide soorten hebben in grootte een overeenkomstig verschil.

Als voedseldier heeft de grote wasmot voordelen boven de kleine, zodat de kweek van deze soort de voorkeur verdient. De grote larven kruipen rusteloos rond in de kweekruimte, eventueel weggekropen exemplaren komen vaak 's nachts weer te voorschijn. Ze spinnen zich minder snel in en zijn meer geneigd elkaars gezelligheid op te zoeken, zodat men ze gemakkelijk in grote aantallen uit de kweek kan verzamelen.

Bij het kweken kan men uitgaan van natuurlijke voedingsbodems (a) of

van kunstmatig samengestelde voedingsbodems (b).

a) Het kweken op natuurlijke voedingsbodems.

De kweekprocedure is eenvoudig. Wat men nodig heeft, is een aantal grote (2 - 5 liter) bussen, (weck)flessen of plastic bakjes (20 x 20 x 18 cm). Laatstgenoemde zijn het gemakkelijkst. In het deksel brengen we een luchtopening aan van ongeveer 6 x 6 cm, waarop we een stukje fijnmazig perlonweefsel plakken. De plastic doos wordt tot aan de rand gevuld met de in papier gewikkelde bijenraten, waarop de larven in de natuur ook leven. De bijenwas is voor hen een uiterst belangrijk voedingsmiddel. Van chemisch zuivere was kunnen de rupsen overigens op den duur niet leven, want ze hebben de in de cellen achterblijvende chitinehuidjes van de bijepoppen nodig. Wanneer de kweek eenmaal op gang gekomen is, produceert hij warmte en vocht; let op, dat de temperatuur niet boven de ca. 35 graden Celsius komt en dat er voldoende luchtcirculatie is om het gevormde vocht af te voeren. Er worden wekelijks wat raten bijgedaan. Een bijzondere verzorging is dan niet meer nodig. Als de kweek warm staat, ontwikkelen de dieren zich zeer snel. Het is om het even, of we als kweekmateriaal larven of vlinders inbrengen, maar bij vlinders zijn we niet altijd zeker dat we bevruchte wijfjes hebben.

Voor het aanleggen van een nieuwe kweek worden de raten met larven eruit genomen en in een nieuwe plastic doos geplaatst. Om het verzamelen van larven, die aan verpopping toe zijn, te vergemakkelijken, worden kleine rolletjes papier of strookjes

golfkarton toegevoegd. Op deze manier kunnen de larven in de gewenste grootte en in willekeurige aantallen verzameld worden, zonder dat men de kweek behoeft te verstoren. Wanneer men de grote wasmot wil kweken, moet men oppassen voor infectie van de kweek met de kleine wasmot en met sluipwespen. Om dit

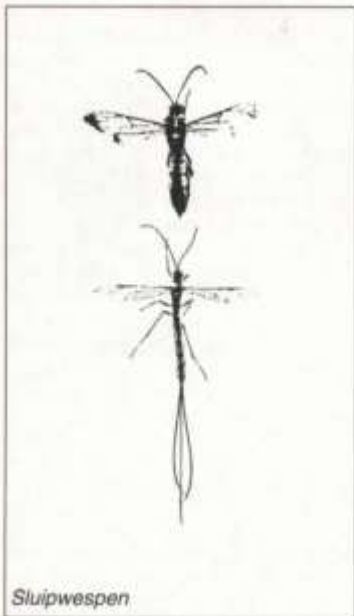
Sluipwespje op een insektenei

te voorkomen, kan men het beste steeds nieuwe kweken opzetten met zuivere raten en een aantal geselecteerde larven van de grote wasmot, die men, als ze volwassen zijn, gemakkelijk kan herkennen aan de grootte. De kweekpotten houdt men steeds **goed gesloten!**

Bij de kweek van de kleine wasmot moet men eraan denken, dat de larven van de kleine wasmot niet in nesten leven zoals die van de grote, maar in afzonderlijke buizen. Om aan deze behoefte tegemoet te komen, brengen we lagen papier aan, waartussen de larven zich in buizen verpoppen. Om de larven te verzamelen, worden de lagen eenvoudig van elkaar getrokken en door nieuwe vervangen. Wil men de larven van de grote was-

mot uit de kweek halen, dan kan men hiertoe van te voren rolletjes golfkarton bij de kweek leggen. De larven verzamelen en verpoppen zich hierin en kunnen zo in grote aantallen tegelijk uit de kweek worden gehaald. Wil men de verpoppte wasmotten als vlinder voeren, dan gebruikt men de reeds eerder beschreven methode van de stofzuiger om de motten te vangen.

Wasmotten vreten eigenlijk alleen maar was, bij voorkeur als raat. Bij eventuele ontsnappingen loopt uw klerenkast dus niet direkt gevaar. Ontsnapte volwassen larven willen zich echter nogal eens inspinnen tegen boeken, die zij daarbij wel beschadigen. Voorkom dus ontsnappingen van **larven**. Ontsnapte motten kunnen geen kwaad. De raat betreft men bij een imker of bij "Het Bijenhuis" te Wageningen.

Sluipwespen

b) Het kweken op een kunstmatig bereide voedingsbodem.

Deze vrij nieuwe methode heeft grote voordelen: door de compactheid van de voedingsbodem kan men met veel kleinere kweekruimten volstaan; daar de voedingsbodem bij de bereiding uit schone grondstoffen wordt gemaakt, die bovendien deels verhit worden, hoeft men niet bang te zijn, dat er ongewenste gasten in de kweek komen (o.a. mijten of sluipwespen). Bovendien is de voedingsbodem rijk aan vitamines uit de B-groep, die via de wasmotten weer aan onze dieren ten goede komen. Men heeft nodig:

- 800 gram glycerine
- 200 gram zuivere bijenwas
- 1000 gram honing
- 1360 gram tarwebloem
- 400 gram gistvlokken.

De meeste van deze benodigdheden zijn bij de drogist verkrijgbaar. Gistvlokken tevens bij reformhuizen. Sommige stoffen zijn belangrijk goedkoper, wanneer ze in iets grotere hoeveelheden worden ingekocht. De bereiding gaat als volgt. De glycerine wordt (in een oude pan of iets dergelijks) voorzichtig verwarmd, terwijl men er de was in rond roert. Als deze geheel gesmolten is, wordt de zaak van het vuur gehaald en mengt men de honing erdoor. Dan laat men het afkoelen tot een zodanige temperatuur, dat men een vinger zonder pijn erin kan steken, en zeeft men al roerend de bloem erbij. Dit is zwaar werk, want de massa wordt steeds dikker. Als alle bloem erdoor is, kneedt men met de hand de gistvlokken erdoor. Men kneedt zolang, tot een homogene massa ontstaan is. Deze kan men in stukken van de gewenste vorm snijden of trekken.

Als kweekruimte voldoen ook weer uitstekend de bekende plastic koelkastdozen, waarin men in het deksel een gat gemaakt heeft, dat weer afgedicht wordt met héél fijn gaas. Hierin brengt men een aantal larven en zet het geheel vervolgens op een plaats weg waar kamertemperatuur heerst.

Na enkele weken zal men verrast zijn te zien, hoeveel larven zich reeds ontwikkeld hebben. Regelmatige controle hierop is nodig, omdat bij een goede bezetting de voedingsbodem snel op is. Men zorgt steeds een aantal dozen te hebben in verschillende stadia van ontwikkeling. Door de dozen koel te plaatsen kan men de ontwikkeling vertragen. Om te voeren kan men desgewenst de hele kweek zo in de volière neerzetten en laten staan.

Daar de larven in zo'n kleine ruimte veel warmte ontwikkelen, moet men oppassen voor oververhitting van de kweek. In verband met de grote vochtontwikkeling is ook circulatie van de lucht dringend gewenst. De kweek neemt weinig ruimte in beslag en verspreidt bovendien geen onaangename geur, zodat kweken ook in de bewoonde ruimten mogelijk is. Oude kweken laat men staan, tot er geen larven meer uitkomen. Daarna worden ze vernieuwd.

Tot zover dit verhaal over levend voer. In het volgende nummer een artikelje over een andere soort levend voer, namelijk Enchytreen.

Veel succes!

Frans Delnad

KALENDER 1995

HET BRONZEMANNETJE.

Aangezien in vrijwel alle jaargangen van "Onze Vogels" verhalen staan over het Japanse meeuwtje en omdat deze vogel in het wild niet voorkomt, neem ik maar een van de "stamouders" bij de kop, waaruit het Meeuwtje is ontsproten: het Bronzemannetje. Deze bij volièrehouders zeer bekende vogel heeft een enorm verspreidingsgebied. In zes rassen komt hij voor in India en zuidoost-Azië, inclusief Maleisië en Sumatra. Ook in het zuiden van China is een ras bekend en men vermoedt, dat uit het daar voorkomende ras de gedomesticeerde vorm is ontstaan en vandaar terecht is gekomen in Japan.

Ofschoon de Bronzemannetjes bewoners zijn van naald- en loofbossen, kan men ze ook aantreffen langs wegen, in parken en in tuinen. Uitwendig zijn de geslachten gelijk. Het foerageren geschiedt doorgaans in grote zwermen, om zich te voeden met rijst en andere granen en zaden. De vogels verplaatsen zich op een eigenaardige manier: de exemplaren die achter gebleven zijn, vliegen over de groep naar voren en strijken daar neer. Later vliegen de achterste vogels daar weer overheen naar voren, enz. Het is als het ware een soort haasje-over.

Zoals de Javaanse boeren de Rijstvogels van de padievelden proberen te houden met kleppers en ander lawaai, zo doen de boeren dit in India en elders tegen de talloze Bronzemannetjes.

Enorme bouwsels worden gemaakt in het gras, riet of bamboe. Nu eens is het nest ovaal, dan weer rond. De hoogte varieert van 18 tot 22 cm, de breedte van 10 tot 15 cm. Het slordig bouwsel wordt gemaakt van plantaardig materiaal, met een flinke opening aan de zijkant. Een voltallig legsel bestaat uit 4 tot 8 zuiver witte eitjes, die door beide partners beurtelings een week of twee worden bebroed. De jongen worden voornamelijk grootgebracht met zachte insecten, bijvoorbeeld rupsen.

Meindert de Jong.

DE ZEBRAVINK: E

De illustraties bij dit artikel zijn afkomstig uit het boek "De Zebra-vink", uitgegeven door de NZC.

Inleiding.

Bij iedere vogelliefhebber is de zebra-vink wel bekend. Veel liefhebbers zijn begonnen met deze "gemakkelijke" vogel en in vrijwel elke gezelschapsvolière is hij te vinden.

Daarnaast blijkt het een interessante vogel te zijn voor gedragsonderzoek. Zo meldde de Telegraaf van 29 juni 1995, dat de bioloog D.F.Vos een proefschrift heeft geschreven op basis van onderzoek met zebra-vinken. Eén van zijn conclusies is, dat jonge zebra-vinkmannetjes een partner zoeken die op hun moeder lijkt. Vrouw-tjes daarentegen tonen geen vooringenomen voorkeur. Zo blijkt een "gemakkelijk" vogeltje voldoende stof te leveren voor een onderzoek op hoog niveau.

Binnen de vogelsport heeft de zebra-vink echter nog een andere plaats. Een grote groep liefhebbers kweekt deze vogel (in totaal meer dan 70 kleurslagen), op basis van standaard-eisen. De gespecialiseerde zebra-vinkenkweker streeft bij de kweek van zijn vogels naar perfectie op het punt van kleur en tekening, model en formaat. Deze liefhebbers hebben zich binnen de N.B.v.V. verenigd in de Nederlandse Zebra-vinken Club.

De Nederlandse Zebra-vinken Club (NZC).

De NZC is opgericht in 1968 en bestaat dus inmiddels meer dan 25 jaar. In die periode is de club steeds blijven groeien en telt inmiddels zo'n 675 leden. Het is een actieve vereniging, die op diverse manieren de zebra-vinkensport wil uitbouwen en verbeteren. Natuurlijk kent de vereniging een bestuur, dat verantwoordelijk is voor de leiding van de NZC. De voorzitter, secretaris, penningmeester, ledenadministrateur en tentoonstellingscommissaris, afkomstig uit diverse delen van het land, klimmen regelmatig in hun auto's om op bestuursvergaderingen

2) wit (roodoog), 53) isabel grijs, 54) oranjeborst zwartwang grijs (utopie), 55) blackface grijs, 6) zwartwang bleekrug grijs, 57) pop zwartwang grijs, 58) zwartborst zwartwang grijs, 59) oranjeborst wilborst grijs, 60) oranjeborst blackface grijs, 61) zwartwang blackface grijs, 62) bleekwang grijs, 63) phino, 64) eumo.

het reilen en zeilen van de club te bewaken en te sturen. Het contact met het bestuur van de N.B.v.V. loopt via een adviseur van de Bond. Verder kent de NZC een Technische

Commissie (TC). De TC bestaat uit drie personen, die zich met diverse zaken bezig houden. Zo wordt regelmatig overlegd over eventuele aanpassing van vraagprogramma en

N BOEIENDE VOGEL

standaardeisen en na overleg met leden en de N.B.v.V. worden daarvoor voorstellen gedaan aan de N.B.v.V. Verder verzorgt de TC artikelen over de zebrevink, die u onder andere regelmatig in "Onze Vogels" tegenkomt. Ook organiseert de TC jaarlijks een Technische Dag, waarop met de leden wordt gediscussieerd over diverse aspecten van de zebrevinkensport. Verder bestaat binnen de NZC een redactie, die het clubblad "Zebrapad" verzorgt. Dit blad verschijnt zes maal per jaar en bevat naast verenigingsnieuws ook diverse artikelen over zebrevinken. De eisen voor kleur en kweek van de verschillende kleurslagen worden regelmatig belicht. Verder bevat elk Zebrapad een bijlage met kleurenfoto van een kleurslag, waarmee de liefhebber een interessant overzicht kan opbouwen van de vele kleurslagen.

De NZC is verder opgedeeld in regio's. Per regio zorgt een bestuur voor diverse activiteiten. Zo zijn er regelmatig regiobijeenkomsten waar sprekers kunnen optreden en/of dia's worden getoond. Verder vinden er in vrijwel alle regio's jaarlijks jonge-vogeldagen en/of tafelkeuringen plaats. Ook worden jaarlijks regioshows georganiseerd. Beginnende leden worden binnen een regio op weg geholpen in de zebrevinkensport.

Mocht u interesse hebben om lid te worden van de NZC, dan vindt u voor in "Onze Vogels" daarvoor het contactadres.

Een nieuw boek: De Zebrevink.

Naast een groeiend ledental van de NZC nam in de loop van de jaren nog iets toe. Bij de zebrevink deden zich steeds weer nieuwe mutaties voor en daardoor groeide het aantal mogelijke mutatiecombinaties enorm. Inmiddels zijn er meer dan 70 kleurslagen in het vraagprogramma van de N.B.v.V. opgenomen. In het verleden waren prima boeken geschreven over zebrevinken door achtereenvolgens de heren Wim Beckman en Hans Klören (beiden ereid van de NZC). Door de snelle uitbreiding van het aantal kleur-

slagen ontstond er echter behoefte aan een nieuw boek. Het NZC-bestuur besloot daarom een groepje zebrevinkenkenneren een nieuw boek te laten samenstellen. Dit is inmiddels gelukt en het boek is in 1994 verschenen onder de titel "De Zebrevink".

De NZC mag trots zijn op het resultaat. Het is een ingenaaid boek in harde omslag en kan er daardoor vele jaren verzorgd blijven uitzien. Op 240 pagina's stevig papier staat alles beschreven wat een zebrevinkenkweker moet weten.

Na een voorwoord en enkele inleidende hoofdstukken komt de verzorging van de zebrevink aan bod. Met name de verzorging tijdens de kweek wordt uitgebreid beschreven.

Een volgend hoofdstuk is gewijd aan de voeding. Alle noodzakelijke punten, zoals zaadmengsel, kiemzaad, water, eivoer, groenvoer en maagkie-

zel en grit worden beschreven.

Het zesde hoofdstuk beschrijft de selectie voor de kweek. In dit hoofdstuk zijn ondergebracht de eisen voor postuur, kop- en snavelvorm, houding en bevedering. Duidelijk wordt aangegeven, op welke punten bij de kweekselectie moet worden gelet, en welke combinaties wel of niet mogelijk zijn. Ook wordt aangegeven, aan welke eisen een kweekadministratie moet voldoen.

Vervolgens wordt de kweek zelf behandeld.

Het achtste hoofdstuk geeft een overzicht van ziekten en gebreken die we bij de zebrevink kunnen tegenkomen. Vervolgens worden algemene erfelijkheidswetten behandeld, waarbij uiteraard de wetten van Mendel. Op duidelijke wijze wordt via de algemene erfelijkheidsleer toegeschreven naar de erfelijkheid bij de zebrevink.

1-0 Bleekkrug grijs op de voorgrond. 1-0 Bleekkrug bruin in het midden. 1-0 Bruin op de achtergrond. De verschillen zijn duidelijk te zien.

1-0 Oranjaborst bruin. Mooie volle vogel. Het kopje is wat klein t.o.v. de romp en daarom verloopt de ruglijn niet vloeiend

Het elfde hoofdstuk beschrijft uitgebreid de kleur van de wildvorm zebra-vink. Hiermee wordt een basis gelegd voor de daarop volgende uitweiding over de bevedering van de zebra-vink. Daarbij wordt de opbouw van de diverse veersoorten behandeld. Om een beter inzicht te krijgen in de oorzaken van kleurverschillen is speciaal voor dit boek microscopisch veeronderzoek verricht. Hierbij is de verspreiding van pigmentstoffen in de bevedering van diverse kleurslagen vergeleken.

Het dertiende hoofdstuk biedt een aantal handvatten voor een juiste herkenning van een kleurslag. Door het grote aantal kleurslagen wordt dit steeds moeilijker. Toch zijn vogels die redelijk aan de eisen voldoen meestal wel te herkennen. Veel lastiger is dat bij zebra-vinken die op meerdere punten afwijken van deze eisen. Dit hoofdstuk maakt het mogelijk, aan de hand van vaste herkenningspunten, toch de juiste kleurslag van dergelijke zebra-vinken te bepalen.

Het vijftiende hoofdstuk geeft over bijna 100 pagina's een beschrijving van zo'n 85 kleurslagen. Alle thans in het vraagprogramma opgenomen kleurslagen worden behandeld. Hierbij wordt ingegaan op de eisen waaraan de kleurslag moet voldoen, waarna aanwijzingen voor de kweek worden gegeven. Aan het einde van dit hoofdstuk worden verschillende (nog) niet erkende mutaties beschreven.

Het zestiende hoofdstuk behandelt de tentoonstelling: africhting, conditioneren en vervoer van de vogels, maar ook de gang van zaken bij de keuring en de aanwijzing van de kampioenen komen aan bod. Verder worden aanwijzingen gegeven voor het spelen met stammen.

De laatste hoofdstukken van het boek geven een overzicht van de NZC-kampioenen, bevatten een verklarende woordenlijst en een overzicht van mutatiesymbolen alsmede een index en de personalia van de schrijvers van het boek.

Naast tekst bevat het boek een groot aantal fraaie foto's, waarvan het overgrote deel in kleur. De mooiste exemplaren van de verschillende kleurslagen zijn gebruikt voor deze foto's, zodat de lezer duidelijk wordt hoe de verschillende zebra-vinken er uit moeten zien. Daarnaast zijn vrijwel alle mogelijke mutatiecombinaties in kleur getekend op een vijftal pagina's en duidelijk naast elkaar geplaatst, waarbij de onderlinge verschillen voor een ieder herkenbaar zijn.

"De Zebra-vink" is een bijzonder fraai boek geworden met volledige informatie over alle aspecten van de zebra-vinken. Ondanks de oplage van 2000 stuks is de prijs voor een boek in deze uitvoering zeer schappelijk gebleven: slechts f 49,50. Het boek is te bestellen via de penningmeester van de NZC: Dhr W. Voogt, tel. 02977-20785. Ook kunt u "De Zebra-vink" aanschaffen tijdens de NZC-Show en de Bondsshow.

NZC-Show.

Sinds 1984 organiseert de NZC jaarlijks een grote gespecialiseerde clubshow met internationale deelname. Deze tentoonstelling is uitgegroeid tot de grootste zebra-vinkenshow ter wereld. Er worden circa 1500 wedstrijd-vogels verwacht in vrijwel alle kleurslagen. Daarnaast is er een grote verkoopklasse met een ruime keuze in vele kleuren zebra-vinken. Alle reden dus voor liefhebbers van zebra-vinken om deze show te bezoeken. Daarbij is

dit natuurlijk de gelegenheid om met andere liefhebbers van gedachten te wisselen over de zebra-vink en ervaringen en/of vogels uit te wisselen.

Deze show valt altijd in de eerste volle week van oktober van donderdag t/m zondag. Dit jaar valt de NZC-Show dus op donderdag 5 oktober (19.30 - 22.00 uur), vrijdag 6 en zaterdag 7 oktober (10.00 - 17.00 uur) en zondag 8 oktober (10.00 - 16.30 uur). De vaste lokatie is al een aantal jaren de VSW-HAL NOORD, Zandstraat 54C in Veenendaal.

Samenvatting.

De zebra-vink is een boeiende vogel die veel te bieden heeft. Binnen de N.B.v.V. zijn de gespecialiseerde zebra-vinkkwekers verenigd in de NZC. De NZC is een bloeiende vereniging, die vele activiteiten ontplooft, zowel regionaal als landelijk. Vorig jaar is door de NZC een boek uitgegeven, waarin alles over de zebra-vink te lezen valt. "De Zebra-vink" is een fraai uitgevoerd, volledig boek geworden, geïllustreerd met vele prachtige kleurenfoto's. Het boek is verkrijgbaar via de NZC. Ook op de grote internationale clubshow en op Vogel '96 is dit boek te verkrijgen. De NZC-Show wordt dit jaar gehouden van 5 t/m 8 oktober in Veenendaal. Dit is de ontmoetingsplaats bij uitstek voor zowel de ervaren als de beginnende liefhebber. We hopen u daar dus ook te ontmoeten.

TC/NZC.

Bij de kleurplaat: Het boek bevat 5 pagina's waarop mogelijke kleurslagen van de zebra-vink zijn afgebeeld.

Foto 1. 1-0 Bleekrug grijs op de voorgrond. 1-0 Bleekrug bruin in het midden. 1-0 Bruin op de achtergrond. De verschillen zijn duidelijk te zien.

Foto 2. 1-0 Oranjaborst bruin. Mooie volle vogel. Het kopje is wat klein ten opzichte van de romp en daarom verloopt de ruglijn niet vloeiend.

MUTATIES BIJ JAPANSE MEEUWEN

(Lonchura domestica)

NEERSLAG VAN EEN ONDERZOEK 2

Tekst en foto's: John van Eerd.

In maart 1995 plaatsten wij in *Onze Vogels* een artikel van de heer John van Eerd over de Japanse meeuw: Een eerste verkenning (pag. 117-118). Onderstaand artikel is hierop het vervolg.

Inleiding.

Voor het opstellen van het definitieve model (1) is het noodzakelijk, meer inzicht te verkrijgen in zowel de distributie als de vorm van zwartbruin en bruin eumelanine als van het bruin en geelbruin phaeomelanine (2). Daarvoor zijn, met medewerking van Frans Kop, de veren van de volgende vogels onderzocht: zwartbruin (vleugelen staartpennen, rugdek); roodbruin (idem); roodgrijs (idem), ino ("bloedpen", vleugelpen, rug). Verder is aanvullende literatuurstudie verricht (3, 4, 5, 6). Zwartbruin eumelanine wordt verder in dit artikel zw-eu genoemd, bruin eumelanine br-eu, bruin phaeomelanine br-phaeo en geelbruin phaeomelanine gl-phaeo.

Resultaten onderzoek.

Zwartbruin (foto 1):

Rug mantelveren bevatten naast zw-

Zwartbruin

eu en br- tot gl-phaeo ook een hoeveelheid br-eu, met name naar de veerbasis toe. De donkere eumelaninekorrels zijn langwerpig (1,5 μ m), de lichtere meer ovaalrond (1 μ m) van vorm. De korrelvorm van de phaeomelanine is niet waarneembaar onder de lichtmicroscop (LM). De variatie in de hoeveelheid zw-eu is voor een belangrijk deel bepalend voor de variatie in kleur (zie foto 2, 3 en 4).

Roodbruin:

In de vleugel- en de staartpennen komen naast phaeomelanine ook br-eu korrels voor, die langwerpig (1,5 μ m) en ovaalrond van vorm zijn. De rugveren van de onderzochte vogels bevatten phaeomelanine aan de top. De basis bevat hoofdzakelijk ovaalronde br-eu korrels (0,5 μ m).

De roodbruine bevat dus naast br-phaeo ook br-eu. Dit laatste was te verwachten, gezien de aanwezigheid van bruine kleurstof in de snavel en de ogen (zie foto 8). Opvallend is, dat de afmetingen en de vorm van verschillende br-eu korrels in de z.g. mokkastaarten vrijwel overeenkomen met de normale zw-eu korrels. De hoeveelheid eumelanine is in de vleugel- en staartpennen het sterkst, maar speelt in de kleurexpressie van de lichaamsbevedering een ondergeschikte rol. Interessant is, te onderzoeken of er een directe relatie bestaat tussen de diepte van de snavelkleur en de hoeveelheid eumelanine in de veer. Een donkere roodbruine vogel met lichte snavelkleur bevat waarschijnlijk weinig bruineumelanine, terwijl een donkergekleurde vogel met een donkere snavel in verhouding meer eumelanine bezit. Aangezien er donker gekleurde vogels be-

Zwartgrijs normaal

Zwartgrijs licht; let op borstschild

staan met lichte snavels (Panjer mondl.), is het mogelijk, dat de hiervoor veronderstelde relatie ontbreekt en dat het een genetisch bepaald verschil betreft. Veeronderzoek en proefparingen kunnen hierover uitsluitel geven.

Er is een sterke toename van phaeomelanine geconstateerd. Het br-eu is echter niet uit de veer verdwenen. Opvallend is, dat de roodbruin factor wel het zwartbruin eumelanine in de veertoppen beïnvloedt, maar het bruine eumelanine in de veerbasis ongemoeid laat. Tijdens de eerste fase van de veerontwikkeling produceren de melanocyten phaeomelanine en in latere fasen eumelanine. Voor het verklaren van dit effect zijn meerdere modellen opgesteld (z.o.). Gezien het effect op de oogkleur (deze is lichter) beïnvloedt deze mutatie vrijwel zeker de melaninesynthese zelf. Interactie met het follikelmilieu is, gezien o.a. de differentiatie per veerveid, aanwezig.

Roodgrijs (foto 7, vergelijk deze met foto 2 en 6):

De vleugelpennen bevatten phaeomelanine. Het eumelanine-bezit is bij lichte pennen moeilijk aan te tonen. De mantel- en de rugveer bevat aan de basis br-eu, $1,0 < > 0,5$ μ m. De kleurbepalende top van de veer bevat phaeomelanine.

Roodgrijs bezit dus eumelanine. In het onderzochte specimen zijn de korrels kleiner van afmetingen dan bij een van de onderzochte roodbruine (mokkaartaart). Het phaeomelanine is sterk gereduceerd, maar is in de vleugelpennen nog wel zichtbaar. De kleur van de lichaamsbevedering wordt in deze variant bepaald door br-eu in de basis van de veer, met een restant phaeomelanine in de top. De combinatie van roodbruin met de

grijsfactor laat een grote variatie aan kleur zien. Twee elementen spelen hierin een rol. Ten eerste is dat de variatie van de hoeveelheid br-phaeo in de roodbruine Japanse meeuw en ten tweede de variatie in sterktewerking van de grijsfactor t.o.v. de phaeomelanine. Deze werking is niet volledig. Phaeomelanine blijft bij de onder-

eu versterkt dit effect of zwakt het effect af. Bij een sterke werking van de grijsfactor in combinatie met een lage concentratie phaeomelanine (en br-eu) krijgen we zeer licht roodgrijze vogels (zie schema 1).

De donkere kleur van de staart- en vleugelpennen bij de z.g. mokkastaarten wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van enkele grote zwartbruine eumelaninekorrels.

Zie foto 9 en vergelijk foto's tussen grijs en niet-grijs binnen dezelfde kleurslag.

Grijs-ino:

In de onderzochte "bloedpen" was melanine niet aantoonbaar aanwezig. De rug- en mantelveren bevatten een zeer geringe hoeveelheid br-eu. De korrelvorm is ovaalrond en kleiner dan 1μ m. Bij de onderzochte grijs-ino vogel is phaeomelanine niet aantoonbaar. De veren bevatten een geringe

SCHEMA 1.

	grijsfactor werking sterk	grijsfactor werking zwak
weinig phaeo	licht roodgrijs	tussenvariant
veel phaeo	tussenvariant	donker roodgrijs

zochte specimen aantoonbaar. Bij een minimale werking van de grijsfactor en een hoge concentratie van phaeomelanine krijgen we de donkerste roodgrijze vogels. De hoeveelheid br-

hoeveelheid br-eu. Verder onderzoek van deze mutant is noodzakelijk. Vergelijking van het effect van de inofactor in zwartbruin, roodbruin, roodgrijs en grijs kan de kennis van de werking

Zwartgrijs donker; door selectie te fokken met name de grijsserie

Mokkabruin

vergroten. Gezien het effect van de ino-mutant op de oogkleur, beïnvloedt deze factor het melaninesyntheseproses in zowel de melanocyten van neurale oorsprong als die van de stammen van de optische beker. De overeenkomsten met het fallow-type bij sommige andere vogelsoorten is opvallend. Het is eveneens mogelijk, dat deze mutant een allele van het ino-locus is.

Pastel:

De pastelfactor is alleen aan de hand van literatuuronderzoek en mondelinge mededelingen bestudeerd. De factor werkt vrijwel zeker via het follikelmilieu. Een tweetal argumenten zijn voor deze hypothese aan te voeren: er is geen waarneembaar effect op de oogkleur noch op de snavelkleur en er is sprake van variatie in sterkteverking per veerveld (zeer lichte buikkleur), waardoor de mogelijkheid om door selectie de buik en de vleugels vrijwel kleurloos te krijgen aanwezig

is. Onderzoek naar de pastelfactor in combinatie met zwartbruin, roodbruin en grijs moet meer informatie opleveren om definitieve conclusies te kunnen trekken.

Conclusies.

Zwartbruin, mokka en roodbruin zijn allele van elkaar. In het basisschema (1) was de selectie-richting open gelaten. Er werd echter vanuit gegaan, dat de mokka dichter bij de stamvorm stond dan de zwartbruine. Gezien de resultaten van dit onderzoek wordt nu aangenomen, dat de mokka uit een genetisch zwartbruine is voortgekomen. Selectie en bastaardering blijven echter van invloed op de genetische constitutie van de Japanse meeuw en moeten derhalve steeds in ogenschouw worden genomen.

Genetisch gezien is de niet erkende bruine (foto 10) variant ongetwijfeld een allele van hetzelfde locus als roodbruin, mokka en zwartbruin. De

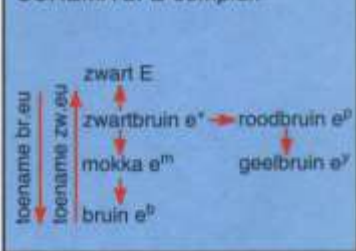
Mokkagrijs

stabiliteit van bruin en de genetische verhouding t.o.v. mokka en zwartbruin, evenals het effect in combinatie met roodbruin, moet door middel van proefparingen worden bevestigd. Bij de bruine kleurslag selekteert men op een toename van br-eu (wellicht) ten koste van br-phaeo.

Roodbruin is een mutant, waarbij de eumelanocyten vrijwel geen eumelanine meer produceren, maar de phaeomelanocyten volop phaeomelanine. Het effect is het sterkst in die veervelden, waar in de wildvorm een hoge concentratie zwartbruin eumelanine aanwezig is. Het bruin eumelanine aan de veerbasis wordt nauwelijks beïnvloed. De ogen zijn lichter van kleur.

Bij de zwartbruine selekteren we op de aanwezigheid van steeds meer eumelanine in de vogel, bij de roodbruine selekteren we op steeds meer phaeomelanine. Het allele is waarschijnlijk ingefokt door bastaardering met de Witkopnon. Deze vogel bezit dit allele, als wildallele, een fenomeen dat we vaker aantreffen in de dierenwereld. De onderzochte allele-reeks toont in werking en in expressie overeenkomsten met het e-locus (extension) bij het hoen (7, 8, 9, 10). Betreffende locus werkt vooral in op het melaninesyntheseproses, maar wordt beïnvloed door het follikelmilieu (11, 12). Bij het hoen bevat het locus aan beide zijden van de reeks nog

SCHEMA 2: E-complex

een aantal allelen (13, 14). Voor de Japanse meeuw gebruik ik de in schema 2 weergegeven symbolen.

Opmerkingen bij het schema 2.

Het wildallele is gereserveerd voor de zwartbruine. Voorheen werd deze vorm donkerbruin genoemd (15), maar al geruime tijd gingen stemmen op (1975) om deze variant zwartbruin te noemen. Hoewel deze vorm ongetwijfeld "nonnenbloed" in zich heeft, geef ik er de voorkeur aan, voor deze

use!

De

vorm het wildallele te reserveren. Door verdere selectie is het zwart wellicht nog enigszins te versterken (foto 4). Een mutatie of een reeks mutaties is waarschijnlijk nodig om een volledig zwarte Japanse meeuw te fokken. De mokka is een zeer instabiele vorm (16, Panjer brief). Het onderling kruisen levert een scala aan kleuren op. Meerdere modificerende genen spelen bij het ontstaan van dit fenotype een rol. Volgens Van Dijk (17) is de mokka ontstaan door bastaarderding met de Witkopnon (**Lonchura maja**). De mokka was rond 1976 nog een betrekkelijk nieuwe kleurslag (17). De in het schema opgenomen bruine vorm is niet synoniem met de vroegere vorm van de donkerbruine of de

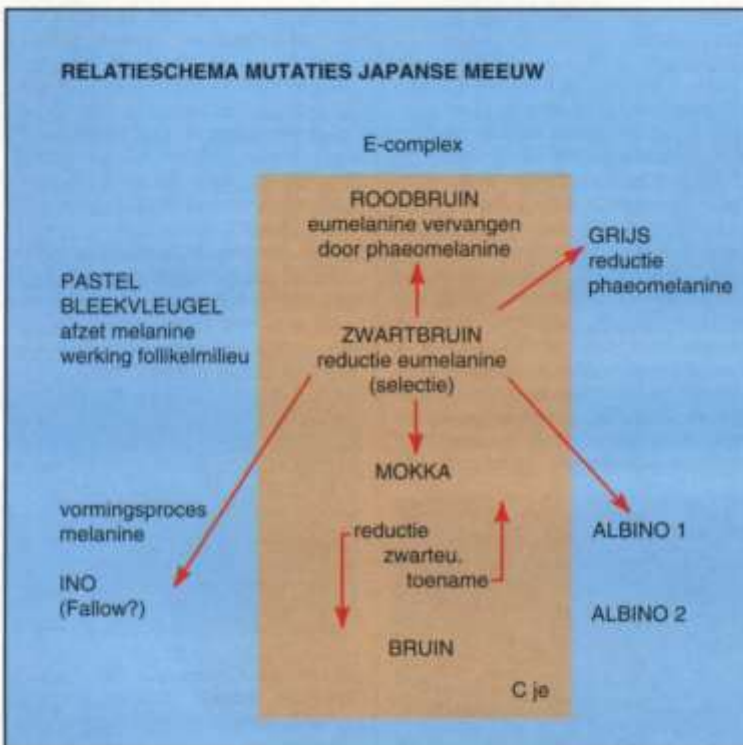

ze vorm in de standaard aan te bevelen (17). Geelbruin is een vorm, waarbij de phaeomelaninekorrels niet roodbruin, maar geelbruin van kleur

volgt worden aangepast: Voor een verdere uitbouw van schema 3 zal onderzoek verricht moeten worden naar de ino- en de pastelmutant. Informatie hierover en opmerkingen over de gestelde hypothese ontvang ik gaarne van u.

Met dank aan Frans Kop voor het veeronderzoek en Fred Panjer en Frans van der Aa voor het verstrekken van de benodigde informatie en het ter beschikking stellen van vogels. Fred Panjer voor het kritisch doorlezen van het concept. Speciaalclub Japanse Meeuwen van de N.B.v.V. voor het ter beschikking stellen van vogels ten behoeve van kleur- en veeronderzoek. Hans Zaman voor het maken van de coupes en Inte Onsmann voor het bemiddelen hierin en voor het fotograferen ervan.

Literatuur.
 1. Eerd J.H. van (1995) *De Japanse Meeuw: Een eerste verkenning* *Onze Vogels* 56 maart
 2. Eerd J.H. van (1992) *De Japanse Meeuw: Een eerste verkenning* *Multavi Bulletin* 2: blz. 1-3
 3. Panjer F., Wigmore J. (1985) *Japanse Meeuwen* uitg. *Japanse Meeuwen Club, Nederland*
 4. Pomarède M., Riou M. (1987) *Le Moineau du Japon et les lonchuras* Editions du Point Vétérinaire, Maisons Alfort
 5. Jödicke R. (1984) *Prachtfinken Züchtung* (2e druk) Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart
 6. Beckmann W. (1974) *Bastaarderding met de Japanse Meeuw* *Onze Vogels* 35: blz. 115-117

Schema 3: Relatie tussen de verschillende mutaties bij de Japanse meeuw.

huidige roodbruine. Bij de bruine is vrijwel alle zwart eumelanine verdwenen en vervangen door bruin eumelanine (foto 10). De algemene kleur is zandkleurig bruin. Mocht de fokpraktijk uitwijzen, dat het hier een stabiele vorm betreft, is het opnemen van de

zijn. Het betreft hier geen reductie van het aantal melaninekorrels, ontstaan door bijvoorbeeld het infokken van de grijsfactor (18), maar een kwalitatieve verandering van de korrelkleur. Op basis van deze gegevens kan het voorlopige schema uit 1) en 2) als

Kopstudie; melanic in snevel is altijd eumelanine, dus ook in de roodgrijze vogel

7. Bowers R.R. (1988)
The melanocyte of the chicken: A review
Advances in Pigment Cell Research blz. 49-63
8. Smyth jr. J.R. (1969)
Relationship Between Genes Affecting Melanin Pigmentation and Other Traits in Fowl
Worlds Poultry Science 25: blz. 614
9. Brumbaugh J.A., Moore J.W. (1969)
The effects of the E-alleles upon melanocyte differentiation in the Fowl
Can. Journal Genet. Cytol. 11: blz. 118-124
10. Brumbaugh J.A., Froiland T.G. (1973)
Dopa and Cysteine Incorporation into Premelanosomes: Effects of Cycloheximine and Gene Sustitution
The Journal of Investigative Dermatology 60: 172-178
11. Brumbaugh J.A. (1967)
Differentiation of Blackred Melanin in

Zwartgrijs en Zwartbruin

Verschied tussen koude en warme kleure of bruin en mokka

- the Fowl: Interaction of pattern genes and feather follicle milieu*
Journal Exp. Zool. 166: blz. 11-24
12. Groenendijk-Huijbers M.M. (1972)
Fenocopies of the Don Pigmentation Pattern in the Multiple E, e+ and ey Alleles Series in Chickens, Brought about by Way of Implantations of Chick Adenopituitary and Multiple Intermediate Lobes of Mouse Pituitaries
Proceedings 93rd Meeting Anat. Assoc. 9: 376
13. Sones jr, R.G. (1980)
Alphabetical list of the genes of domestic fowl
The Journal of Heredity 71: blz. 168-174
14. Crawford (1990)
Poultry Breeding and Genetics
 Elsevier, Oxford New York

15. Tolman W. (1975)
De Japanse Meeuw op onze Bondskampioenschappen
Onze Vogels 36: blz. 115
16. Kok Amo (1983)
Japanse Meeuwen en hun Kleuren
Onze Vogels 44: blz. 32-33
17. Dijk J. van (1976)
Mokkabruin
Onze Vogels 37: blz. 336-337
18. Klören H. (1984)
De Grijs Japanse Meeuw
Onze Vogels 45: blz. 165-166.

copyright Eerd/Mutavi

HET BLAUWGRIJZE ROODSTAARTJE

Kweek met vallen en
opstaan

Tekst: G.P.Mignone (Italië)
Foto: Jean-Luc Péron (Frankrijk).

De Blauwgrijze roodstaartjes, geslacht *Estrilda*, zijn opgenomen in de familie *Estrilidae* (de wetenschappelijke naam voor *Astrild*en). De *Estrilda caerulescens* (Vieillot, 1817), het Blauwgrijze roodstaartje dus, kent geen ondersoorten of rassen. Het Latijnse woord *caerulescens* betekent: hemelsblauw.

In Duitsland heet dit populaire vogeltje "Schönbürzel", door de Engelsen wordt hij "Lavender Waxbill" genoemd, door de Fransen "Astrild gris-bleu" of "Queue de vinaigre" en door de Italianen "Astrilde cerulea" of "Coda di aceto".

Deze astrilde komt uit Senegal en Noord-Kameroen. Ook in het zuiden van Tjaad hebben we deze vogels vaak als zilveren wolven aan de hemel mogen aantreffen.

De belangrijkste kenmerken van deze soort zijn: een glanzende, blauwgrijze bevordering, een donkerrode snavel, donkerpaarse ogen, een purperrode staart en een lengte van ongeveer 110-112 mm. Het is een genoeg om naar deze vogel te kijken.

Het kweken met het Blauwgrijze roodstaartje is een moeilijke zaak. Hoewel hij spoedig tot nestbouw en broeden overgaat, verloopt de kweek vaak niet zo voorspoedig. Ik had pas na het derde jaar succes. Wat het lastigste is: omtrent hun leefwijze in de natuur is weinig bekend.

De vogels kunnen goed samen worden gehouden met diverse andere soorten, behalve met soortgenoten, vooral als het meerdere mannetjes betreft tijdens de broedperiode.

Jaren geleden kon ik zes exemplaren kopen bij een importeur. De acclimatisatie (het wennen) was niet erg gemakkelijk, omdat de vogels tijdens het langdurige transport vanuit Afrika niet het juiste voedsel hadden gekregen. Ook de klimaatverandering was een probleem.

In de winter plaatste ik ze in een dicht beplante volière. Langzaam maar ze-

ker begon het uitkiezen van de partners. Maar pas tijdens de broedtijd, via het balsen en het gezang, kreeg ik duidelijkheid omtrent het geslacht van de Blauwgrijze roodstaartjes. Daar de mannetjes agressief en strijd-lustig werden, moest ik de paartjes onderbrengen in verschillende volières.

In de zomer bouwde een koppeltje een kogelvormig nest met een ingangspijp van ongeveer 10 cm lengte. Het mannetje bracht het nestmateriaal aan, waarmee de pop dan het nestje maakte. In het nest werden vier eieren gelegd, die na een broedtijd van 12 dagen uitkwamen. Het broeden gebeurde overdag afwisselend, maar soms door beide vogels tegelijk en 's nachts altijd door beide vogels. Hieruit werden drie jongen geboren; één eitje was onbevruucht.

Het controleren van het nest was zeer moeilijk, omdat de ingangspijp zo klein was. Het is erg belangrijk, dat men na de controle het nest terugbrengt in zijn oorspronkelijke staat.

De eerste dagen scheen alles naar wens te verlopen. Er werd het nodige opkweekvoer verstrekt, bestaande uit: groene bladluizen, rode muggelarven, een paar stukjesneden kleine meelwormen en halfrijpe grashalmen met verse miereëltjes en kleine krekels.

Het succes was echter niet van lange duur, want na een bezoek van enkele vrienden aan mijn vogels zag ik, dat de ouders niet meer in het nest gingen. Na een week waren de drie jongen ten dode opgeschreven.

Hierop volgde in het tweede jaar geen legsel meer, dus was er ook geen kans op succes. Dan maar het volgende jaar weer proberen en jawel, dit jaar had ik meer geluk.

De jongen bleven ongeveer 13 tot 14 dagen in het nest. Na het uitvliegen werden ze nog ongeveer twee weken door de ouders bijgevoerd.

Toen zij ruim twee maanden oud waren, gingen ze verkleuren, waardoor ze dezelfde kleur kregen als de ouders. Eén mannetje en twee popjes waren het resultaat van drie jaar ex-

perimenteren met Blauwe roodstaartjes.

Enkele vragen.

Enkele vragen wil ik hier naar voren brengen. Tevens wil ik trachten, de vragen behoorlijk te beantwoorden.

Is het kweken met Blaugrijze roodstaartjes een moeilijke zaak? Kan men er iets van leren?

Ik denk, dat ik de sleutel heb gevonden tot succes met deze vogels en dat ik op deze wijze een stukje Blauwgrijze roodstaartjes-psychologie heb doorgrond.

De mislukking tijdens het eerste jaar kwam immers na een bezoek van vrienden aan mijn vogels. Daarom besloot ik, geen vrienden meer toe te laten bij mijn broedende vogels tijdens het derde jaar. Ook deed ik geen nestcontrole meer. Ik ben er zeker van, dat ik mijn goede resultaat tijdens het derde jaar te danken heb aan mijn houding en gedrag tegenover de Blauwgrijze roodstaartjes.

Het spreekwoord zegt: "Veel kleintjes maken één grote". Dit was ook van toepassing op deze moeilijke soort van L.J.P.Vieillot, het Blauwgrijze roodstaartje.

Dankbetuiging.

Met dank aan mijn beste vrienden Lea en Georges Oudermans-Vandepierre uit Deurne (België) voor hun hulp bij dit manuscript, aan mevrouw Jacqueline Prin, directeur van het tijdschrift "Les Oiseaux" (De Vogels) uit Ingré (Frankrijk) en aan de heer Jean-Luc Péron (Frankrijk) voor de foto.

Literatuur.

1. Munz K., 1979
Die Zucht des Schönbürzels
Gefiederte Welt, blz. 102-103.
2. Mignone G.P., 1989
Ethologie de l'Astrild gris-bleu
Le Journal des Oiseaux, blz. 225.

De Wetenschappelijke C.O.M.-Commissie.

seel

De

De mutantenkwestie en de Belgische oplossing

Tekst en foto's: Peter Otten.

Destijds, eind jaren tachtig, pleitte behartiging Europese Cultuurvogels Europese vogels de status van geven: niet geringd is illegaal. toen veel verder en wilde alle opties werden door het betreffende ministerie afgewezen, immers, België was aangaande deze kwestie al op de vingers getikt door het Europese Hof en moest dientengevolge zijn wetgeving binnen afzienbare tijd aanpassen, c.q. in overeenstemming brengen met de Europese vogelrichtlijnen. Beide organisaties hadden hoogstwaarschijnlijk de wens in hun achterhoofd, met in België wél toegestane cultuurvogels, hier dan toch in ieder geval een mutantenkweek mogelijk te maken (pastel Goudvink, bruine en zilver Barmsijs).

Dit nu behoeft enige uitleg. In ons buurland waren de mutanten toendertijd volledig vrij, d.w.z. ze mochten vrij en zonder ring gehouden, vervoerd, tentoongesteld en zelfs verhandeld worden. De ambtenaren hier wensten die situatie hier in Nederland in ieder geval niet en wel om twee redenen. De eerste was, dat het Europese Hof kennelijk een andere mening had over het uit de natuur wegvangen van bedoelde, in kleur afwijkende, vogels. Het voorstel van B.E.C., om dit onlosmakelijk te verbinden met een ringplicht, haalde weinig uit, immers er was geen waterdicht ringensysteem. Inmiddels heeft België zijn wetgeving aangepast: mutanten van alle vogels mogen gehouden worden, vervoerd en verhandeld, als er maar een goede ring aanzit. Ze hoeven bovendien niet geregistreerd te worden zoals dat bij normaal gekleurde cultuurvogels het geval is. Zodoende hebben de Belgen ogenschijnlijk de mogelijkheid, cultuurstammen te kweken van deze uitzonderlijk gekleurde vogels.

Mutanten in de natuur hebben, hoewel vaak anders wordt beweerd, weinig of geen overlevingskansen. Dit is te verklaren uit een aantal eigenschappen die een mutatie onverbreekelijk met zich meebrengt. Bijna alle mutaties zijn verliesmutaties, d.w.z. het verenkleeft heeft ten opzichte van het normale kleed pigment verloren.

Pigmenten hebben evenwel een aantal belangrijke functies. Ik wil me even beperken tot de pigmenten die melaninen heten. De melaninen komen in twee vormen voor: feomelanine en eumelanine. Het eerste is taai, het tweede maakt de veer sterk, hard en meer slijtvast. Bovendien voorkomt melanine in het vaatvlies van het oog overstraling, hetgeen ervoor zorgt, dat het beeld niet-verblindend en zeer contrastrijk wordt. (Overstraling kennen wij ook: we hebben er last van als we vóór een sterke lichtbron zoals de zon of een bouwlamp een voorwerp waarnemen. Alle details zijn verdwenen, we worden verblind en het licht doet pijn aan onze ogen). Minder melaninen veroorzaakt in de veren brosheid en grotere slijtage anderszins; bovendien valt de beschuttende kleur, die ook nog een functie heeft bij de herkenning door soortgenoten, geheel of gedeeltelijk weg. Daarbij kwam dus ook nog, dat het gezichtsvermogen in meer of mindere mate is aangetast door de voornoemde overstraling. Kortom, de meeste mutanten zijn zwaar gehandicapt en worden als eerste geëlimineerd. De natuur is met verliesmutanten kennelijk niet erg blij. Een uitzondering is het melanisme. Een vogel met een dergelijke afwijking mist zijn bruin, of liever: het bruin is zwart geworden. Het is dus zowel winst als verlies. Het effect op de

overlevingskansen is evenwel negatief: de veer is te bros. Afgebroken veren zijn het gevolg en door gedeeltelijk verlies van het vliegvermogen is de betreffende vogel kwetsbaarder. Het is wel voorstelbaar, dat bijvoorbeeld een zwarte ree geen gevolgen ondervindt van zijn afwijkende kleur. Plaatselijk komen ze dan ook tamelijk frequent voor. Een ree is evenwel geen vogel, hij hoeft niet te vliegen voor de kost.

Mutaties zijn dus zelden een verbetering. Bij een normaal gekleurd dier zou je kunnen zeggen, dat zulk een dier er helemaal niet toevallig zo uitziet; die kleur is uitsluitend uitgetoet en het meest geschikt gebleken.

Eigenschappen, die vererven, liggen vast in genen. Verandert nu zo'n enkel gen, dan ligt een verbetering niet voor de hand. Wellicht kan een vergelijking dit duidelijk maken. In een perfecte hi-fi-installatie is de willekeurige vervanging van een onderdeel door een ander in bijna alle gevallen geen verbetering, maar een verslechtering. De kans op een verbetering is in feite nagenoeg gelijk aan nul. Vergelijkingen bewijzen dan wel niets, ze maken wel vaak iets duidelijk.

Bijgevolg is er alles voor te zeggen, mutanten in een beschermd milieu een goede kans te geven zich te kopiëren en wel geheel gescheiden van

use!

De!

de natuurlijke populatie. In het verleden is onomstotelijk aangetoond, dat van nagenoeg elke afwijkende (toegestane) cultuurvogel binnen enkele jaren een volledige stam was op te bouwen. Op iedere tentoonstelling van enige importantie kan iedereen zich hiervan op de hoogte stellen. Kortom, als de mogelijkheid er is, dan komt er bijna zeker resultaat.

In dit verband is het wellicht interessant, eens te kijken naar de sierplantenkweker. Mutaties bij bloemen, die altijd kort of lang geleden "wild" waren, ontstaan soms spontaan, maar meestal door manipulatie ("stralingsmutanten"). Niemand heeft er moeite mee dat ze ontstaan, niemand heeft er iets op tegen dat ermee gekweekt wordt, iedereen kan ze in zijn tuin zetten. We geven ze zelfs als cadeautje. Trouwens, alleen vogels schijnen een uiterst lastige uitzonderingspositie te moeten (blijven?) innemen. Wat te denken van kleurmuizen, konijnen en zelfs van nieuwkomers als de goudhamster? Helaas schijnen de Europese vogels hierop dus een uitzondering

te moeten maken. De reden hiervoor is me voistrekt onduidelijk. Bijvoorbeeld: vóórdat in Groot-Britannië "vogelbeschermers" de dienst uit-

maakten, werd een vogel beschermd uitsluitend als daar een reden voor

was. De Kerkuil heeft echter de slag overleefd en is met de andere uilen een toegestane cultuurvogel. Er worden er jaarlijks duizenden gekweekt en jawel, er bestaat momenteel al tenminste één mutatie: de satinet. Slechts een voorbeeld dus. Maar wel een duidelijk voorbeeld.

Sommige mutaties zijn dermate gehandicapt, dat ze absoluut geen schijn van kans hebben in de natuur. Zogezegd een foutje dus. Ik doel hierbij op de albino en in mindere mate de satinet. Beide worden nogal eens verward, zoals bij de Groenling, waarbij de gele ino (=lutino) helemaal niet bestaat; het is een satinet. Dit blijkt uit het nog aanwezige pigment ("aanslag") en uit het feit, dat de eigenschap geslachtsgebonden-recessief is. Bij de Zanglijster is ook de gewraakte albino in feite een satinet. Albino en lutino (de gele ino dus) vererven autosomaal-recessief en het melanine ontbreekt volledig, ook in het oog dus. Het verenkleed is dus opvallend en uiterst gevoelig voor slijtage. Bovendien ziet een albino uitermate slecht en wel slechter naarmate er

meer licht is. Echte albino's in de natuur sneuvelen vaak al in het nest (ze worden beschouwd als ziek en eruitgekieperd door de ouders) en als ze de nestperiode overleven, gaan ze alsnog snel dood na het uitvliegen. In de volière overleven ze echter vaak wel, zij het met extra voorzorgen, en ze komen ook wel tot voortplanting. De satinet heeft in beide gevallen iets minder problemen. Kortom, voor een albino en satinet is een leven in de volière veel beter dan géén leven! Voor de andere mutaties geldt dit eveneens, zij het in mindere mate. Mutanten verdwijnen in de natuur vaak even snel als ze ontstaan.

Het systeem dat België nu hanteert, is evenwel in principe een uitsterfprinci-

pe. Want, hoe kom je aan je eerste kleurafwijking, die ook nog geringd moet zijn en, wat nog erger is, hoe kun je ermee kweken als de partner een normale kleur heeft en dus illegaal is. De eerste kweekresultaten zullen ongetwijfeld achter gesloten deuren en in het geniep dienen te worden behaald. Pas daarna kan men er legaal mee voor den dag komen en er (uitsluitend in België) zaken mee doen en ermee pronken. Het zal duidelijk zijn, dat de eerste mutant vaak uit de natuur zal komen. Hij is dus illegaal. De partner kan eventueel bij de kapper langsgaan en geblondeerd worden, hij blijft ook illegaal. De jongen hebben wel een pootring, maar zijn waarschijnlijk slechts splitten, al of niet geblondeerd, maar overigens in felte ook illegaal. Pas de derde generatie levert legale vogels, maar de kweek van bijvoorbeeld roodogen zal toch middels splitten

overeind moeten worden gehouden. Weer illegaal dus. Kortom, in het Belgische nieuwe systeem zit geen toekomst.

Afgezien daarvan, is de wens om alle, overigens illegale, mutanten te mogen houden, kleiner, naarmate er meer vogels aangewezen zijn als cultuurvogel. Ten eerste, omdat de gewenste mutant eerder al legaal is door het aangewezen zijn als cultuurvogel en ten tweede, omdat je minder gauw tegen een verboden mutant aanloopt in de natuur: er zijn er dan namelijk minder.

Voor een deel kan dus ook in Nederland het mutantenprobleem opgelost worden door een aanzienlijke uitbreiding van het aantal toegestane cultuurvogels. Een en ander is ons min of meer beloofd en voor de niet al te oude mutantenkweker zal dat wellicht ook nog niet te laat komen. Een andere oplossing zou zijn, te

werken met een vergunningsteisel. Als we even aannemen, dat het kweken met mutanten wetenschappelijk werk is, is daar wel wat voor te zeggen. De eigenaar van een geringde of ongeringde mutant zou dan toestemming moeten krijgen, met die soort te kweken. De schade voor de natuur is dan te verwaarlozen en de mutatie zelf gaat in elk geval waarschijnlijk niet te gronde, wat in de natuur waarschijnlijk wel het geval zou zijn. Dat er aan de kweker in spé eisen en voorwaarden worden gesteld is wel acceptabel natuurlijk. Hij is van de andere kant dan wel beveiligd tegen een abrupt einde van zijn avontuur door inbeslagnamen. Ook voor een (geringde) import-mutant zou een dergelijke constructie mogelijk moeten zijn. Ik denk hierbij aan de Britse satinet kerkullen.

Voorlopig denk ik, dat het voor mijn gemoedsrust beter is, dat ik niet onverhoopt tegen een illegale nieuwe mutant aanloop. Ik zou nu echt niet

weten, hoe ik dan zou moeten handelen. Kweken met een zwaard van Damocles boven het hoofd is ook niet alles.

Bij de foto's:

1. Bruine ringmus.) Deze vogel + mutanten ervan mogen nu met ring gehouden worden.
2. Feo ringmus pop.)
3. Grote lijster - mutant.
4. Merel pop - mutant - ongeringd is nu illegaal.
5. Zanglijster - satinet - nu (geringd) toegestaan.
6. Kievit - mutant.
7. Europese kwartel - mutant.

Molineta spreeuwen

Molineta spreeuwen (*Scissirostrum dubium*) zijn voor een vogelpark zeer bruikbare vogels. Als kweek- en publiekspark ben je altijd in de weer om de juiste samenstelling betreffende de vogelsoorten in je volière te krijgen. De doorsnee bezoeker wil graag vogels zien, en om goede kweekresultaten te halen moet de verzorger toch zorg dragen, dat er geen sprake is van overbevolking of van soorten die elkaar niet verdragen.

Wel, bij de Molineta's slaan we dus, om maar eens een term te gebruiken, twee vliegen in één klap. Het is namelijk zo, dat deze vogels heel goed in een groep zijn te houden, wat voor de doorsnee bezoeker leuk is om te zien vanwege de grote activiteit in de groep, en voor de verzorger is het bevredigend, omdat het heel goed mogelijk is om broedresultaten met deze grappige spreeuwensoort te halen.

Beschrijving.

De Molineta spreeuw is zo'n 12 cm groot. Hij is hoofdzakelijk grijs van kleur. Opvallend zijn de rode veren langs de stuit en onder aan de rug; het lijkt net alsof deze met een penseel zijn aangebracht. De snavel is geel van kleur en de vorm heeft wat weg van een toekansnavel.

De Molineta spreeuw komt voor op het eiland Sulawesi en enkele kleinere eilanden in de omgeving.

Het menu, dat de Molineta spreeuwen in Vogelpark Avifauna krijgen, bestaat uit de volgende fruitsoorten: appel, banaan en sinaasappel. Daarnaast geven we tartaar, tahoe en een goed universeelmengsel. Het valt mij op, dat ze niet erg verzot zijn op meelwormen, wat wel het geval is bij de andere spreeuwensoorten in onze collectie. Echter, wanneer de jongen geboren zijn, voeren ze deze graag meelwormen en vleesmaden. Deze laten we een aantal dagen in de carnicon (mineralenmengsel voor carnivoren) kruipen. De wormen/maden eten dit op en zo kun je hoogwaardig voer aan de jongen geven.

Het verblijf.

De volière heeft de volgende afmetingen: 2m x 2m x 2m. Er staan niet veel planten in, omdat Molineta's de akelige gewoonte hebben om fijnbladige planten als ficussen, Chinese roos, etc. tot snippers te verknippen, welke ze gebruiken als nestmateriaal (zoals te lezen valt bij: het broedresultaat).

Planten die redelijk met rust gelaten worden zijn soorten met sterke, dikke bladeren, zoals bromelia's, yucca's en grote ficussoorten. De Molineta spreeuwen laten deze planten niet met rust, maar ze zijn minder gewild als nestmateriaal dan de eerder genoemde fijnbladige planten.

De achtergrond van de volière bestaat uit berkestammen, waar ze graag de bast van aantrekken, enkele boomtakken doen dienst als zitstok. Een klein, betonnen vijvertje wordt gebruikt als drinkbak. Aangezien de Molineta's hier ook graag een bad in

nemen, moet men er voor zorgdragen, dat het water regelmatig wordt verversd.

De kweek.

Het is niet gemakkelijk om de pop van de man te onderscheiden. Wanneer je enkele vogels bij elkaar kunt houden, wat in ons vogelpark het geval is, valt het verschil tussen beide geslachten beter waar te nemen. De man is net iets forser dan de pop.

Zoals ik al schreef: Molineta's zijn goed in een groep te houden, maar als enkel kweekkoppel zijn de resultaten ook naar behoren. Onze groep bestaat uit 7 oude vogels. Hieruit hebben zich drie koppels gevormd.

Zo rond maart beginnen de vogels met hun balts. Deze bestaat uit het met trillende vleugels "zingen" van een melodieuze toontje. Daarna volgen diverse paringen en zie je, dat de vogels beginnen met het aanbrengen van het nestmateriaal, meestal plant-aardig, vooral de snippers van fijne plantenbladeren komen hiervoor in aanmerking (zie beschrijving volière). Maar ook sisal wordt gebruikt, wat soms problemen kan geven als het om de pootjes van de Molineta's terecht komt.

Na een aantal dagen vinden we dan het eerste lichtblauwe eitje.

In totaal worden er zo'n 2 à 3 eitjes gelegd. Deze worden in ongeveer 14 dagen uitgebroed door man en vrouw, welke vaak samen in het nest op de eitjes liggen te broeden.

De kuikens worden kaal en blind geboren. Na tien dagen gaan de oogjes open.

Je kunt ze vrij snel om het opkvoeren horen schreeuwen. En pa en ma doen beide hun best om de hongerige jongen tevreden te stellen.

Vanwege de aanwezigheid van meerdere broedkoppels kan er onrust optreden. Door onderlinge verstoring gaan dan ook de meeste jongen verloren. Maar wanneer alles naar behoren verloopt, vliegt de jonge spreeuw na zo'n 4 weken uit. Deze lijkt al veel op de oude vogels, maar heeft een

n vogelpark Avifauna

veel smaller en bleker snaveltje. Na zo'n drie weken eet de vogel zelfstandig en kan hij eventueel gescheiden worden van de kweekgroep, om verdere verstoring te voorkomen.

De Molineta spreeuw is voor een liefhebber van vruchteneters een vogel, waar je erg veel plezier van kunt hebben. Ze zijn zelden ziek (wel gevoelig voor worminfecties) en altijd gezellig in de weer.

Naschrift redactie:

Bij diverse vogelsoorten willen nogal eens naamsverwarringen voorkomen. Daarom wijzen wij erop, dat in Onze Vogels van 1986, op pag. 504-505 een kweekverslag stond van dezelfde vogelsoort, maar dan onder de naam Molonetspreeuw. De Geïllustreerde Encyclopedie van de Vogels noemt hem Roodstuitspreeuw en vermeldt tevens, dat hij ook wel Spechtspreeuw wordt genoemd, vanwege zijn gewoonte, in een boomstam een peervormig nest uit te hakken.

Foto: Cees Scholtz/v. 't Hart.

AGAPORNIS FISHERI IN HET ZEEGROEN?

Tekst en foto's: Pieter van den Hooven

Bij de keuring van de agaporniden op de show van de OPC in 1993 in Zwolle werd mij een opvallende agapornis fisheri voor de neus gezet. Deze vogel was fraai egaal zacht blauwgroen van lichaamskleur met een zacht gelig oranje kopkleur en oranje snavel. Het was duidelijk, dat bij deze vogel de hoeveelheid rode en gele kleurstoffen was gereduceerd. Een soortgelijke kleurafwijking is bij de agapornis roseicollis al veel langer bekend en wordt hier zeeegroen genoemd. Daar de lichaamskleur van de betreffende fisheri redelijk overeenkwam, lag de benaming zeeegroen voor de hand en deze werd dan ook, in overleg met de aanwezige collega's, boven het keurbriefje gezet. Hoewel het een nog vrij jonge vogel betrof, kon duidelijk vastgesteld worden, dat dit een aanwinst leek te zijn voor de kleurkweek van de fisheri. De laatste jaren neem ik meestal mijn foto-apparatuur mee naar keuringen, omdat eigenlijk overal wel wat bijzonders te fotograferen is. Daarnaast is er altijd wel wat te verbeteren aan mijn dia-kollektie, hoe uitgebreid die inmiddels ook is.

Het is tevens een mooie gelegenheid, de liefhebbers te laten zien, hoe het fotograferen van de vogels in het werk gaat. Zij kunnen dan ook zien, dat dit verantwoord en nagenoeg zonder risico's voor de vogels gebeurt.

Met toestemming van het bestuur is dan ook deze zeegroene fisheri op de gevoelige plaat vastgelegd.

Bij navraag bleek, dat de vogel was gekweekt door de heer De Ruig uit Deventer. Met enige spanning werd het uitkleuren van de vogel en de eventuele verdere kweek afgewacht. Met het op kleur komen van de vogel kwam echter de teleurstelling. De vogel kleurde uit tot een vrijwel normale lichtgroene agapornis fisheri. Blijkbaar was de reductie van de karotenoiden kleurstoffen niet permanent en ik ging er daarom van uit, dat we niet met een erfelijk vastliggende faktor te maken hebben maar met een modificatie (een storing veroorzaakt door niet-erfelijke factoren zoals b.v. voeding of stress). Hierdoor verdwenen de dia's in de serie agaporniden onder curiositeiten. Als zodanig zijn ze ook hier en daar tijdens lezingen vertoond.

Een anderhalf jaar later werd ik verzocht om met de heer Joop Lupker uit Joure contact op te nemen, omdat deze fisheri's had gekweekt met "gele" koppen. Ik was eigenlijk aangenaam verrast, toen bleek dat zijn vogels ook min of meer zeeegroen waren. Over de kweek van zijn vogels heeft hij het een en ander op papier gezet en ik laat hem hiermee eerst aan het woord:

Vogels, vogels, vogels.

Sinds een jaar of tien heb ik vogels. Eigenlijk al van jongs af aan, maar met serieus kweken ben ik een jaar of tien geleden begonnen. Eerst met pruimkopparkieten en wildkleur agapornis fisheri. Na drie jaar heb ik de pruimkopparkieten opgeruimd en ben alleen met de agaporniden doorgegaan.

Zo'n acht à negen jaar ben ik lid van de volièrevereniging "Zanglust" uit Joure en actief bezig binnen deze vereniging. De vereniging van Joure is gelukkig een bloeiende vereniging, dankzij een groot aantal actieve leden.

Zo'n tien jaar kweek ik dus fisheri's. Eerst heb ik alleen de wildkleur gekweekt, later ook diverse mutanten waaronder de pastel, de lutino, de hemelsblauwe, de kobaltblauwe en straks dus ook de mauve.

Sinds een jaar heb ik drie koppels personata's aan mijn bestand toegevoegd, waarvan inmiddels ook de eerste bezette eieren in het blok liggen. De reden, dat ik in de schrijfmachine ben geklommen is, dat ik een onleesbaar handschrift heb en toch een bijzonder kweekresultaat te melden heb.

Sinds 1992 heb ik enkele keren een afwijkend gekleurd jong gehad, namelijk groen met op de vleugels een

ysel

De /

duidelijk blauwe waas. Erg mooi, maar wat ermee te doen?

In 1993 weer twee kleurafwijkende jongen en in 1994 weer twee. Reden om bij deze of gene toch eens wat navraag te doen. Via via kwam er een keurmeester bij, die konkludeerde dat het een zeegroene kleurafwijking was. Deze kleur kwam bij de fisher's schijnbaar nog niet voor. De heer Pieter van den Hooven werd benaderd om wat foto's te maken en het resultaat kunt u hierbij zien.

De jongen zijn nu zo'n drie maanden oud en zien er zo u ziet al goed uit. Goed in de veren en ze beginnen al redelijk door te rulen. Nog een maand of twee en dan kunnen ze volledig op kleur zijn. Ze kunnen dit najaar dan naar de tentoonstelling en ik ben benieuwd hoe ze dan als nieuwe mutatie zullen worden beoordeeld. Hopelijk worden ze erkend als nieuwe kleur.

Het is voor mij meer geluk dan wijsheid geweest. Bij het aanschaffen van de wildkleurvogels was niets te zien van een eventueel aanwezige splitfaktor. Als je dus twee onverwante vo-

gels bij elkaar zet en je kweekt daar een nieuwe kleurslag uit, dan kun je jezelf gelukkig prijzen, want dat komt beslist niet dagelijks voor.

Ondanks dat je dus al tien jaar vogels kweekt kun je dus toch voor verrassingen komen te staan. Dat is het leuke van onze hobby! Hopelijk is dit verhaal een stimulans voor andere vogelliefhebbers. Zoals u hebt kunnen lezen, zijn de wonderen nog steeds de wereld niet uit.

Ik wens iedere kweker een goede kweek toe en hopelijk met net zo'n verrassing als ik heb gehad.

JOOP LUPKER
KOFSKIP 16
8501 SH JOURE
tel: 05135 - 14534

Tot zover het verslag van de heer Joop Lupker.

Hoewel zijn vogels duidelijk groener waren dan de vogel van de heer De Ruig, lijkt het dezelfde kleurafwijking te zijn. Ook de snavelkleur is duidelijk roder, wat er ook op wijst, dat de reductie van de rode en gele kleurstof-

fen minder is. Nader onderzoek van de vogels leerde, dat de veren aan het uiteinde wat meer gele kleurstoffen bevatten dan aan de bases. Hierdoor zijn de veren aan de uiteinden groener.

Bij de vogel van de heer De Ruig waren meer de gehele veren zeegroen en ook de snavel echt oranje.

Bij de vogels van de heer Lupker kwamen al enkele nieuwe veren door. Deze bleken duidelijk nog groener te worden dan de veren van het jeugdkleed. Navraag leverde ook hier op, dat de vogels na een keer geruld te hebben uitkleuren tot nagenoeg lichtgroene vogels. Dezelfde veranderingen dus als bij de enkele jaren eerder opgetreden afwijking uit Deventer! Nu echter blijkt, dat deze kleurafwijking regelmatig optreedt binnen dezelfde familie, moet ik de konklusie trekken, dat er mogelijk toch een erfelijke factor aan ten grondslag ligt. Wellicht dat de faktor zich alleen kan manifesteren in het jeugdkleed van de vogels. Komt de vogel op kleur, dan wordt de uiting van de faktor niet meer mogelijk (wellicht onder invloed van een verander-

de hormoonhuishouding?).

Als het inderdaad onmogelijk blijkt te zijn, volwassen vogels te kweken met de zeegroene afwijking, dan moeten we helaas concluderen, dat dit nooit een volwaardige tentoonstellingsvogel zal worden. Jammer, want uit bijgeplaatste foto's kunt u zelf opmaken, dat de zeegroene een goed herkenbare en fraaie aanwinst zou zijn in het kleurscala van de agapornis fisheri.

Gelukkig laat de heer Joop Lupker zich door deze konklusie niet uit het veld slaan en heeft hij me verzekerd, dat hij toch voorlopig nog doorgaat met deze vogels. Wellicht dat er toch ook volwassen vogels op zullen duiken die de kleurafwijking blijven behouden. Ik wens hem hierbij veel succes.

Gezien het feit, dat er voor zover bekend op twee verschillende plaatsen deze zeegroene vogels geboren zijn, lijkt het me aannemelijk, dat er diverse splitvogels in Nederland zullen rondvliegen. Mogelijk dat er meerdere liefhebbers zijn die al eens deze afwijking hebben gekweekt. Het lijkt me zinvol, als deze mensen eens contact met elkaar zoeken, zodat er kweekvogels kunnen worden uitgewisseld. Mogelijk is de kleur beter vast te houden als er "zeegroenen" aan "zeegroenen" worden gepaard.

Bij de foto's:

1. De zeegroene van de heer De Ruig. Hoewel nog jong, lijkt me zo'n kleurslag een aanwinst.
2. Een zeegroene van de heer Lupker. Vooral in het rugdek veel groener, waardoor tweekleurig. Ook een veel rodere snavel.
3. Een tweede zeegroene van de heer Lupker. Wel egaler, maar dui-

delijk niet zo fraai als de vogel op foto 1.

4. Detail vleugel van de vogel op foto 2. In de pennen duidelijk zeegroen, maar in het rug- en vleugeldeuk veel groener.

Cédé Eivoer voor kanaries, tropen en wildzang, is nu ook verkrijgbaar in een handige emmer - inhoud: 5 kg.

Cédé Eivoer voor parkieten, papegaaien en kaketoets, is nu ook verkrijgbaar in een handige emmer - inhoud: 5 kg.

THE STANDARD IN QUALITY SINCE 1954

Cédé VOGELVOEDERS BV.

ST. CECILIASTRAAT 2 - 5038 HA TILBURG - TEL. 013/423156 - FAX 013/358861

KWEKEN MET DE ZWARTE RAL

Tekst en foto: Maarten de Ruiter

Naast de Zuidamerikaanse dwergralletjes van het geslacht *Laterallus* is de Afrikaanse Zwarte ral (*Limnocorax flavirostra*) wel de meest gehouden rallensoort in gevangenschap. In Nederland is deze soort reeds door verschillende liefhebbers succesvol gekweekt (bijvoorbeeld door de heren Lammers en Wareman) en ook in de Nederlandse dieren- en vogelparken zijn ze reeds meermaals gekweekt (Noorder Dierenpark, Burger's Zoo en Avifauna).

In het wild is deze soort in Afrika over grote delen ten zuiden van de Sahara te vinden, echter alleen daar waar water in de buurt is. Hoewel ze met een lengte van 20 cm niet echt groot zijn, dienen we ze toch een zeer ruim verblijf te verstrekken, omdat het zeer actieve vogels zijn, die men maar zelden stil zal zien zitten. In de zomer zijn ze uitstekend in buitenvolières te houden, maar in de winter dient men ze tenminste vorstvrij te houden. Wel belangrijk is het, dat ze te allen tijde de beschikking hebben over een grote badschotel of beter nog een vijver.

Ook de voeding is niet al te moeilijk en met een goed universeelvoer, aangevuld met honde- of kattevoer uit blik, gekookt ei, kleine spiering of andere vis en levend voer (krekels, sprinkhanen, meel-, morio- en buffalowormen en guppy's of andere levende kleine visjes) zijn ze niet alleen goed in leven te houden, ook kweekresultaten behoren dan zeker tot de mogelijkheden.

Een Duitse collega kon begin 1990 een 3-tal Zwarte ralletjes van een bevriende liefhebber overnemen. Over het geslacht van deze dieren was niets bekend, omdat bij de Zwarte ral

geen uiterlijke verschillen tussen man en pop bestaan. Omdat het trio reeds langere tijd samen gehouden was, besloot mijn collega dit zo te laten. Alle drie werden ze in een kas van ongeveer 16 vierkante meter vrijgelaten. Deze kas is met verschillende tropische planten beplant en speciaal voor de rallen werd er een ondiep vijftiende aangelegd. Op de bodem van dit verblijf is er een dikke laag schors-stukjes, waartussen zich een enorm rijke microfauna heeft ontwikkeld, waarvan de rallen gretig gebruik maken (wormpjes, siakjes, pissebedden, torretjes, enz.).

De rallen hebben als medebewoners van dit "paradijsje" een koppel Smaragd glansspreeuwen (welke ook reeds enige malen hier gekweekt hebben) en een koppel Jambu vruchtduljes. Hoewel verschillende kwekers melding maken van agressief gedrag van de Zwarte ral, leeft het gezelschap bij mijn vriend nu reeds 5 jaar vreedzaam tesamen.

In 1990 werd er weliswaar in een hoek van de kas een nest gebouwd, maar meer gebeurde er dat jaar niet. Begin 1991 ontsnapte één van de rallen, omdat de verzorger een ogenblik niet opleette (rallen kunnen zeer snel zijn!) en het lukte niet, hem weer te pakken te krijgen. Die zomer werd het dier nog enige malen in gezelschap van waterhoentjes gezien, maar in de herfst verdween hij voorgoed (gestorven?). De twee overgebleven rallen bleken achteraf een echt paar te zijn en eind mei was een nest gebouwd uit mos, riet en gras. Het nest bevond zich op de bodem, alhoewel ik bij de heer Wareman ook een nest heb geconstateerd, dat op een hoogte van 2

meter werd gemaakt. Het legsel omvatte 4 eitjes, die na 7 dagen broeden werden weggenomen, omdat het nest vaak onbezet was. De eitjes kwamen in de broedmachine, waar weer 14 dagen later 3 jongen uitkwamen. Deze jongen kwamen samen in een grote houten kist, met als bodembedekking vochtige handdoeken. Eén hoekje werd met een hoger gelegen plankje droog gehouden en hierboven hing ook de warmtelamp. In een waterschaaltje werd wat universeelvoer, droog schildpaddenvoer (=gedroogde garnalen a.d.), levende meel-, buffalo- en moriowormen en watervlooien aangeboden en omdat dit geheel nogal bewoog, hadden de jongen er al snel belangstelling voor. De opfok leverde verder geen problemen op.

Eén maand nadat het eerste legsel was weggenomen, had het kweekkoppel op een andere plaats een nieuw nest gebouwd (weer op de grond) en er werden wederom 4 eitjes gelegd. Na een broedperiode van 20 dagen kwamen er hiervan 2 uit. Iedere ouder nam de opfok van één jong op zich.

Ook in 1992, 1993 en 1994 werden er elk jaar verschillende legfels succesvol grootgebracht (gedeeltelijk hand-opfok, gedeeltelijk natuurbroed), waarbij gezegd moet worden, dat bij natuurbroed nooit meer dan 2 jongen werden grootgebracht.

Hoewel deze soort dus als goed kweekbaar mag gelden, ontbreekt het helaas nog steeds aan de nodige samenwerking tussen de kwekers. Indien deze er zou zijn, zou de import van deze (en van talloze andere) vogelsoort(en) niet meer nodig zijn! ■

DE DUBBELE GEELVOORHOOFD AMAZONE

Een erg populaire en veel gevraagde Amazone, die een fantastisch onderhoudende huisgenoot kan zijn.

Tekst en foto: Cyril Laubscher (alle rechten voorbehouden).

De Dubbele geelvoorhoofd amazone (*Amazona ochrocephala oratrix*) die u op bijgaande foto ziet afgebeeld, is de meest voorkomende van de vier ondersoorten van de ochrocephala, die samen de groep Dubbele geelvoorhoofd amazones vormen in de vogelwereld. De andere drie ondersoorten zijn: *A.o.magna*; *A.o.bellizensis* en *A.o.tresmariae*. Het verspreidingsgebied van alle vier de ondersoorten strekt zich in de vrije natuur uit van midden-, oost- en west-Mexico naar het zuiden tot Belize.

De 36 cm metende Dubbele geelvoorhoofd amazone is lang de favoriete huisvogel geweest voor veel vogelliefhebbers, vooral in de Verenigde Staten van Amerika. De vraag ernaar werd zo enorm groot, dat de behoefte ontstond om deze ondersoort te gaan kweken en met de hand groot te brengen.

De ene kant van deze medaille is, dat het kweken en met de hand grootbrengen van deze soort tot grote hoogte is gestegen, waarbij tevens wordt voldaan aan een behoefte aan huisdieren. De andere kant is echter, dat mogelijk teveel vogels worden gekweekt en met de hand grootgebracht

als huisdier en dat de echte kweker, die nieuw bloed in zijn bestand wil brengen, problemen kan hebben met het verkrijgen van volwassen eigen kweek, door de ouders grootgebrachte, vogels. Deze stand van zaken, plus het verkrijgen van de zekerheid, dat men bij de kweek twee exemplaren van dezelfde ondersoort aan elkaar heeft gepaard, zijn de belangrijkste problemen voor de serieuze kwekers van amazonepapegaaien.

Het schitterende exemplaar, dat u op de foto ziet, wordt door zijn eigenaren, Mike en Denise O'Neill in Engeland, "Paddy" genoemd. "Paddy" is een vogel met een eigenzinnig karakter. Hij heeft een duidelijke voorkeur voor vrouwen en Denise kan bijna alles met hem doen. Maar als Mike in zijn buurt komt, valt hij naar hem uit en hij kijkt daarbij, alsof hij in staat is, hem in mootjes te hakken. Los hiervan is Paddy een vogel, die duidelijk een eigen persoonlijkheid bezit. Ik heb hem met veel genoegen gefotografeerd, waarbij hij mij veel plezier bezorgde en Mike een paar pijnlijke vingers!

Amazones gedragen zich vaak onvoorspelbaar en het komt zelfs voor, dat ze happen naar hun eigen baasje. Ze hebben ook een luide stem en de Dubbele geelvoorhoofd is daarop geen uitzondering. Maar, hun prachtige verschijning, hun opgewekte karakter en hun uitstekende vermogen tot het nabootsen van geluiden zorgen ervoor, dat het één van de meest gevraagde huisvogels ter wereld is. Hun dieet moet zo gevarieerd mogelijk zijn, met zonnepitten, gekookte zoete mais en pinda's, aangevuld met kanariezaad, boekweit, haver, pijnboomzaden en hennep als basisvoedsel. Rauwe groenten en fruit worden ook met graagte genomen. Snoepstengels met miliet vormen voor de meeste amazones een welkome aanvulling.

Wat lezers schrijven...

Waarde sportvrienden,

Naar aanleiding van een artikel van de heer P. Visser uit Nieuwegein in "Onze Vogels" van juni 1995 het volgende.

In dit artikel geeft de heer Visser zijn bevindingen weer met het kweken van een, zoals hij het noemt, Anita-geel fischerie.

Zoals jullie waarschijnlijk weten, ben ik al jaren actief met het kweken van Agaporniden. De kweekresultaten zijn de laatste jaren buitengewoon goed te noemen. Verschillende eerste prijzen op de diverse tentoonstellingen,

met als beste resultaat tweemaal wereldkampioen in Breda en Bocholt met een stam groene fischeries.

Hierbij enkele ervaringen:

5 jaar geleden hadden bij een bepaald kweekkoppel tijdens de eerste ronde 3 van de 6 jonge vogels een afwijkende kleur: het oranje was opgebleekt tot een geelwitte kleur. Met grote belangstelling heb ik deze vogels gevolgd, maar helaas gingen ze tijdens de ruiperiode dood. Eén dode vogel heb ik opgestuurd voor onderzoek, maar volgens het sectierapport

waren er geen afwijkingen gevonden. De volgende ronde had hetzelfde resultaat: alle vogels met een oranje opgebleekte kleur stierven tijdens de eerste ruiperiode.

Tijdens de kweekseizoenen die daarop volgden heb ik, samen met verschillende dierenartsen, bekeken, wat de oorzaak van deze sterfgevallen zou kunnen zijn. Er zijn dode en levende vogels onderzocht, maar een hard bewijs voor de doodsoorzaak is niet gegeven. Vermoedelijk is het volgende aan de hand.

Het kweekkoppel brengt de jongen voortreffelijk groot, ze verzorgen de jongen goed en alle voer wordt opgenomen. Maar tijdens de eerste levensdagen komen de jonge vogels volgens mij toch bepaalde bouwstenen tekort, waardoor deze afwijking zou kunnen ontstaan.

Vogels van dit kweekkoppel die geen of slechts minimale afwijkingen laten zien, komen normaal door de rui, waarna de normale oranje kleur ontstaat.

Als proef op de som heb ik enkele broedsels onder pleegouders gelegd; deze ouders brachten de jongen keurig groot, waarbij geen enkele van deze vogels afwijkingen vertoonde. Ze kwamen ook normaal door de rui.

Ik heb een foto bijgesloten van één van de afwijkende vogels. Volgens mij is het beslist geen mutatie, maar een nog onbegrijpelijke afwijking bij het kweekkoppel. Bij dit kweekkoppel ontbreekt blijkbaar iets, waardoor deze jonge vogels niet levensvatbaar blijken te zijn.

Ik ben nog steeds in het bezit van dit kweekkoppel en elk jaar brengen ze zorgzaam hun jongen groot, met en zonder opgebleekt rood pigment.

Ik zou graag willen, dat dit artikel in uw bondsblad afgedrukt zou worden, zodat collega-kwekers van Agaporniden van mijn ervaring het nodige kunnen leren.

Met vriendelijke groeten,
J.A.B. Hasselbekke
Havezathe 91
7608 CL Almelo

DE ROODKOPAMADINE

(*Amadina erythrocephala*)

door Cees Hellemons.

Dit ongeveer 14 cm grote vogeltje vinden we in grote delen van Afrika. Naast de nominaatvorm wordt er nog één ondersoort beschreven, namelijk **A.e.dissita**. Deze over het algemeen wat donkerder getinte vogel komt voor in de oostelijke Kaapprovincie en het aangrenzende Natal.

In het land van oorsprong bewonen de amadines de uitgestrekte savannen, waar ze zich voeden met allerlei zaden en af en toe wat insecten. Zelf bouwen ze meestal geen nest, maar maken ze gebruik van de nesten van andere vogels. Met name de nesten van de hier veel voorkomende wevers zijn erg in trek.

Tussen de twee sexen is een duidelijk waarneembaar verschil. De gehele kop van de man is karmozijnrood. De pop daarentegen gaat met een eenvoudig gestreept verenpakje door het leven. De kleur van de kop is grijsbruin. Daarbij is de pop over het geheel wat matter van kleur en bovendien minder scherp van tekening.

De Roodkopamadine is een vrij sterke vogel, die ook goed in de buitenkooi te houden is, mits we zorgen voor een beschut nachthok. Ook is hij ten opzichte van medebewoners redelijk verdraagzaam; dit in tegenstelling tot de verwante Bandvink.

Kweken we in een broedkooi, dan moeten we er rekening mee houden, dat de vogels snel vervetten. We moeten dus zorgen voor een wat ruimere kooi. De minimale afmetingen zijn mijns inziens 80 x 40 x 40 cm. Ze geven de voorkeur aan een half-open nestkastje. Omdat de nestbouw

niets voorstelt, kunnen we het best al wat nestmateriaal in het bakje leggen. Het popje legt 4 à 6 eitjes, welke beurtelings door man en pop bebroed worden. 's Nachts zijn beide vogels vaak samen op het nest te vinden.

Na ongeveer 13 dagen komen de jongen uit. Ze hebben een bijna zwarte huid, bedekt met wat grijze dons. Op een leeftijd van ongeveer 6 dagen kunnen we de jonge vogels ringen met ringmaat 2,7 mm. Na ongeveer 3 weken vliegen de jongen uit, waarna ze nog twee weken door de oudervogels gevoerd worden.

De jonge mannetjes zijn nu al duidelijk te herkennen aan de rode kopveertjes. Na ongeveer 4 maanden zijn de jonge vogels uitgeruid.

Als de jonge roodkoppen zelfstandig zijn, kunnen we ze het best apart zet-

ten. Omdat de vogels snel geslachtsrijp zijn, de mannen en de poppen het liefst gescheiden van elkaar.

Nestcontrole levert nogal eens problemen op. De broedende vogel blijft op het nest zitten en produceert hierbij vaak een sissend geluid. Het gebeurt, dat de oudervogels na nestcontrole het nest voorgoed verlaten en opnieuw beginnen. De jongen kunnen probleemloos bij andere roodkoppen of bij Bandvinken gelegd worden. Bandvinken hebben namelijk dezelfde verhemelte-tekening. In het uiterste geval kunnen we gebruik maken van het Japanse meeuwtje.

Roodkopamadinen zijn redelijk gemakkelijk te verzorgen vogels. Een goed tropenmengsel, aangevuld met gekiemde zaden, wat eivoer en af en toe wat levend voer, voldoet om ze in goede conditie te houden. In de broedperiode moeten we met name zorgen voor voldoende gekiemde zaden en (half)rijpe onkruidzaden. In deze periode moeten we heel voorzichtig zijn met het geven van meelwormen, omdat hierdoor de broeddrijf sterk aangewakkerd wordt.

Al met al is de Roodkopamadine een vogeltje met een prettig karakter, een redelijk betrouwbare broedvogel en daarbij een vogeltje, dat op tentoonstellingen regelmatig hoog scoort.

Bron: Prachtvinken, Franz Robiller.

Bij de foto's:

1. Een koppel Roodkopamadinen; links de pop, rechts de man. Foto: Ton de Bruijn.
2. Roodkopamadine man. De foto is gemaakt door Jan Blasman, ten huize van J.Maas.

RICHTLIJNEN EN PRAKTISCHE WENKEN BIJ DE TOEPASSING VAN DE VOGELWET 1936/VOGELBESLUIT 1994.

door Emile Bruisten/redactie.

Op ons verzoek heeft de heer E. Bruisten, die beroepshalve meer dan 15 jaar ervaring heeft als opsporingsambtenaar "in het veld", het nu volgende overzicht gegeven van voor ons belangrijke artikelen uit de Vogelwet 1936 en het Vogelbesluit 1994. Tevens heeft hij aangegeven, waar wij als vogelliefhebbers op moeten letten, wat onze rechten zijn en onze plichten.

Artikel 1 van de Vogelwet.

Beschermde vogels zijn: alle vogels welke behoren tot een der in Europa in het wild levende soorten,

met uitzondering van:

- 1) de tamme duivenrassen;
  - 2) tamme knobbelzwanen;
  - 3) de in artikel 2 van de Jachtwet genoemde vogels, te weten: fazanten, korhoenders, patrijzen, houtsnippen, alle ganzen en eenden (zie artikel 23 Vogelbesluit 1994 met betrekking tot in- en uitvoer van de roodhalsgans, witkopenend, witoogend, rosse boom-eend en Siberische taling), goudplevieren, watersnippen, poelsnippen, bokjes, meerkoeten, houtduiven, zwarte en bonte kraaien, kauwen, Vlaamse gaaien en eksters.
- Onder beschermde vogels wordt mede verstaan: "Vogels die zijn voortgekomen uit kruisingen van één of meer beschermde vogels (bastaarden) voor zover die behoren tot bij Algemene Maatregel van Bestuur aangewezen soorten". Conform artikel 1, lid 1, sub c van het Vogelbesluit 1994 zijn dit thans uitsluitend kruisingen van vogels behorende tot de orde der ROOFVOGELS (Falconiformes). Voor de toekomst is te verwachten, dat ook de kruisingen van de zogenaamde cultuurvogels bescherming zullen genieten. De thans in voorbereiding zijnde FLORA- en FAUNAWET zal dit mogelijk regelen. Op dit moment is bijvoorbeeld een kruising van een Europese kanarie (dit is geen zogenaamde cultuurvogel) met een gewone kanarie niet beschermd. Men gaat er van uit, dat kruisingen altijd gekweekte vogels zijn.

Ondersoorten: (Zie de Nota van Toelichting op het Vogelbesluit 1994). Ondersoorten en varianten van een bepaalde vogelsoort behoren even-

eens tot de beschermde vogels. Daarbij maakt het niet uit, of een betreffende ondersoort of variant van nature wel of niet in Europa in het wild voorkomt. Een voorbeeld: een ondersoort van de goudvink, ook al komt deze uitsluitend voor in Azië, is op dezelfde wijze beschermd als de Europese goudvink.

CULTUURVOGELS:

Dit is een categorie **beschermde vogels**, waarvan het enkel toegestaan is, deze onder zich te hebben, te vervoeren, af te leveren, tentoon te stellen of binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen, **wanneer deze geringd zijn met een gesloten pootring danwel ingevolge de overgangsregeling een open pootring, de zgn. "breekring"**.

Ingevolge artikel 12, lid 1 van de Vogelwet 1936 is het onder zich hebben (als uitzondering op artikel 7) toegestaan. De houder van deze vogel moet dan tevens kunnen aantonen, dat de betreffende (cultuur)vogel gekweekt is. Een gesloten pootring duidt altijd op een EIGEN KWEEK-vogel.

LET OP! Een ring kan echter doorgezaagd zijn en als zodanig valselijk gebruikt worden.

Artikel 12, lid 2 van de Vogelwet 1936 zegt verder nog, dat het (als uitzondering op artikel 7) toegestaan kan worden, GERINGDE Cultuurvogels te vervoeren, af te leveren, tentoon te stellen of binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen. Het in lid 2 van artikel 12 bedoelde is geregeld in "De Vrijstellingsregeling Cultuurvogels 1994", Staatscrt.nr.162. (Besluit Min. Landbouw Natuurbeheer en Visserij 16-8-1994).

Opgemerkt dient te worden, dat het onder zich hebben, het vervoeren, het afleveren en het binnen of buiten het grondgebied van Nederland brengen van deze Cultuurvogels weer verboden is, wanneer dit IN of VIA het VELD (als bedoeld in de Vogelwet 1936) gebeurt in combinatie met verboden vangmiddelen, genoemd in artikel 4 van het Vogelbesluit 1994.

Een in het veld aangetroffen cultuurvogel met ring dient in beginsel als "lokvogel" beschouwd te worden, ze-

ker als deze ook nog in een zogenaamd lokkooitje vervoerd wordt danwel bij een vangplaats of samen met andere verboden vangmiddelen wordt aangetroffen. Een ongeringde cultuurvogel is altijd verboden. Een vogel met breekring KAN 'vers gevangen' zijn.

UITGANGSPUNT BIJ DE BEOORDELING IS HIER, DAT VERDACHTE MOET AANTONEN, DAT HIJ ANDERE BEDOELINGEN HEEF GEHAD DAN MET DEZE CULTUURVOGEL ANDERE VOGELS TE VANGEN DANWEL DIT TE POGEN.

"Cultuurvogels" zijn: (Artikel 3 Vogelbesluit 1994)

- * de **merel** (*Turdus merula* Linnaeus);
- * de **zanglijster** (*Turdus philomelos* Brehm);
- * de **vink** (*Fringilla coelebs* Linnaeus); ("Boekvink")
- * de **putter** (*Carduelis carduelis*); ("Distelvink")
- * de **sijs** (*Carduelis spinus*);
- * de **kneu** (*Carduelis cannabina*); ("Heivink")
- * de **groenling** (*Carduelis chloris*); ("Groenvink")
- * de **barmsijs** (*Carduelis flammea*);
- * de **geelgors** (*Emberiza citrinella*);
- * de **goudvink** (*Pyrrhula pyrrhula*); ("Bloedvink")
- * de **ringmus** (*Passer montanus*);
- * de **huismus** (*Passer domesticus*);
- * de **spreeuw** (*Sturnus vulgaris* Linnaeus).

De met een * aangegeven soorten zijn de vroegere 'kooivogels', die nu behoren tot de 'cultuurvogels' en derhalve geringd moeten zijn.

Artikel 2 van de Vogelwet

zegt, dat bij AMVB (Het Vogelbesluit) bepaalde vogels voor bepaalde tijd (max. 2 jaar) buiten de categorie "Beschermde vogels" gebracht kunnen worden (Zie Bijlage E Vogelwet 1936).

Artikel 2 van het Vogelbesluit 1994 zegt hiervan, dat het betreft: de **zilvermeeuw** (*Larus argentatus* Pontoppidan); de **kokmeeuw** (*Larus ridibundus* Linnaeus); de **spreeuw** (*Sturnus vulgaris* Linnaeus); de **huismus** (*Passer domesticus*).

usel

De

De Ringmus, een cultuurvogel sinds het Vogelbesluit 1994.

Artikel 5 van de Vogelwet

regelt de **VERBODSBEPALINGEN**. Doden + pogen, vangen + pogen en opzettelijk verontrusten van beschermde vogels is verboden. LET OP! Iemand, die zegt dat hij een bij hem ontsnapte cultuurvogel met breukring probeert te vangen/vangt, deze probeert te doden/doodt danwel opzettelijk verontrust, maakt zich schuldig aan overtreding van betreffend artikel.

Artikel 20 van de Vogelwet 1936 is enkel van toepassing op aantoonbaar gekweekte **vogels** (vaste ring) of op het grondgebied van één der andere lid-staten van de E.E.G. op geoorloofde wijze verkregen vogels van een aangewezen soort (zie de "Regeling Uitvoering Vogelwet 1936", d.d. 16-8-1994, Stcrt. 162). Het betreft het moerasneeuwhoen, het Alpenseeuwhoen, de Europese steenpatrijs en de rode patrijs, alsmede hun produkten, eieren of nesten.

Artikel 7 van de Vogelwet vult de verbodsbepalingen verder aan voor **beschermde vogels, vogels als bedoeld in artikel 2 Vogelwet/artikel 2 Vogelbesluit, alsmede voor wat betreft produkten van die vogels** (zie artikel 3 lid 4 van de Vogelwet). Hierin wordt verboden:

- Het onder zich hebben (ingevolge artikel 12 van de Wet niet voor "cultuurvogels" met ring, enz.).
- Het te koop vragen - kopen - te koop aanbieden - ten verkoop voorhanden of voorradig hebben - verkopen. Dit geldt dus ook voor "cultuurvogels".
- Het afleveren - vervoeren - ten vervoer aanbieden - tentoonstellen - binnen/buiten het grondgebied van Nederland brengen (ingevolge de Vrij-

stellingsregeling Cultuurvogels, Bijlage H Vogelwet 1936, Regeling Min. Landbouw enz. d.d. 16-8-1994, Stcrt. nr. 162 geldt dit niet voor "cultuurvogels" met ring enz.).

Conclusie:

Met geringde **CULTUURVOGELS** mag vrij veel. Wanneer er echter **HANDELSDOELEINDEN** zijn (alle handelingen met betrekking tot koop/verkoop), blijft dit verboden. Men leest derhalve vaker in advertenties woorden als "ruilen", "overdragen", enz. Hiertegen kan men in beginsel niet optreden. Echter is dit wel weer strafbaar, wanneer iemand dit doet in een beroep of uit gewoonte met winstbejag als oogmerk (Jurisprudentie).

Artikel 7bis van de Vogelwet

verbiedt het houden van en deelnemen aan **zangwedstrijden** en andere wedstrijden waarbij beschermde vogels zijn betrokken.

Let op! Een tentoonstelling met geringde cultuurvogels mag (Vroeger op grond van zgn. K-vergunning. Thans ingevolge de Vrijstellingsregeling Cultuurvogels, Bijlage H Vogelwet 1936).

EEN ZANGWEDSTRIJD MET GERINGDE CULTUURVOGELS MAG ECHTER NIET.

Artikel 8 lid 1 van de Vogelwet

verbiedt het rapen, uithalen, opzettelijk vernielen/beschadigen van eieren van beschermde vogels, alsmede het verstoren, het opzettelijk vernielen/beschadigen en wegnemen van hun nesten.

Artikel 8 lid 2 van de Vogelwet verbiedt de poging tot doen van hande-

lingen die in artikel 8 lid 1 verboden zijn.

Artikel 9 van de Vogelwet verbiedt al te ook in artikel 7 genoemde handelingen voor wat betreft nesten of eieren van beschermde vogels en van vogels als bedoeld in artikel 2 Vogelwet/artikel 2 Vogelbesluit.

Op deze verbodsbepalingen kunnen uitzonderingen van toepassing zijn.

Zie hiervoor de artikelen 10, 11, 12 lid 2, 14, 15bis lid 2, 16, 20, 21, 22, 25, 26 en 27 van de Wet voor wat betreft vergunningen.

Zie artikel 12 Vogelwet 1936 voor wat betreft "cultuurvogels".

Zie de artikelen 12 lid 1, 15bis lid 1, 17, 19, 20, 23, 29 en 35 van de Wet voor wat betreft niet van toepassing zijnde strafbepalingen danwel het (on)voorwaardelijk toestaan van verboden handelingen.

Zie artikel 17 Vogelwet voor wat betreft rapen/zoeken kievitseieren.

Zie artikel 19 Vogelwet voor wat betreft onder zich hebben, vervoeren en afleveren van kievitseieren.

Zie artikel 20 Vogelwet inzake bepaalde aangewezen beschermde vogels, hun produkten, eieren of nesten, waarvan de houder kan aantonen dat deze vogels zijn **gekweekt** of op het grondgebied van één der andere Lid-staten van de Europese Gemeenschap **op geoorloofde wijze zijn verkregen**. (Uitzondering op artikel 5, 7, 8 en 9 van de Vogelwet 1936). Deze vogels mag men dus ook vangen.

Verboden vangmiddelen:

Nagenoeg alle middelen zijn verboden. Artikel 4 van het Vogelbesluit 1994 noemt deze middelen. Het is verboden met deze middelen (on)beschermde vogels te vangen/doden danwel een poging hiertoe te doen. Dit **geldt ook voor ontsnapte cultuurvogels** en wel overal, dus ook buiten het veld!

Verder is het ingevolge lid 2 van dit artikel verboden, zich met deze vangmiddelen of met voorwerpen voor onmiddellijke vervaardiging van deze vangmiddelen in het veld te bevinden, wanneer redelijkerwijs moet worden aangenomen, dat die middelen/voorwerpen gebruikt (zullen/kunnen) worden voor het doden/vangen of dit te pogen van bedoelde vogels (onbeschermde vogels + cultuurvogels). Een eventuele "verdachte" moet kunnen aantonen, dat er geen sprake is van doden of vangen dan wel de poging hiertoe.

Groenling man, bruin. De groenling hoort al sedert de Vogelwet 1936 tot de toegelaten "kooivogels". Sinds het Vogelbesluit 1994 is hij nu ook cultuurvogel. Dat het hier om een mutant gaat, speelt geen rol.

Verder zegt lid 3, dat bedoelde mid-delen/voorwerpen niet vangklaar op-gesteld of gereed gemaakt mogen worden voor het doden/vangen van bedoelde vogels (Let op: niet alleen in het veld).

Veld:

Wat veld is, zegt de Vogelwet niet. Hieronder dient verstaan te worden wat het algemeen spraakgebruik hier-mee ook bedoelt. Artikel 3 lid 5 van de Vogelwet zegt verder nog, wat me-de onder veld wordt begrepen.

Mistnet:

Dit vangmiddel wordt afzonderlijk in artikel 5 van het Vogelbesluit 1994 genoemd.

Met betrekking tot mistnetten is bijna elke handeling, waar dan ook, verbo-den. Men mag een mistnet niet onder zich hebben, kopen/verko-pen, te koop vragen/aanbieden, ten verkoop voorradig/voorhanden hebben, afle-veren, vervoeren of ten vervoer aan-bieden danwel binnenv/buiten het grondgebied van Nederland brengen. Bij de wijziging van de Vogelwet is het dus nu in het Vogelbesluit 1994 gere-geld, dat men ook geen mistnetten meer buiten het veld mag hebben.

Conclusie: Dus het aantref-fen van een mistnet in een woning, schuurtje, tuin, e.d. is een overtreding van artikel 5 lid 1 van het Vogelbesluit 1994.

Dit geldt niet voor gebruik bij weten-schappelijk onderzoek ten aanzien van vleermuizen, waarbij een ont-heffing of vrijstelling is verleend op grond van artikel 25 Natuurbescher-mingswet. Zie artikel 5 lid 2 Vogelbe-sluit 1994.

Jachtvogels.

Hiervoor gelden enkele afwijkende bepalingen met betrekking tot vergun-ning e.d. Zie hiervoor artikel 11 van de Vogelwet 1936.

Vroegere C-vergunning en gepre-pareerde vogels.

Zie artikel 15, 15bis en 16 van de Vol-gelwet 1936.

RINGEN

Cultuurvogels dienen vanaf 1 maart 1995 voorzien te zijn van een "open" voetring of een "ingesloten" voetring. Een "open" voetring is een zoge-naamde breekring. Deze is ingevoerd in verband met de overgangsregeling. Is slechts éénmalig aan te brengen en

breekt bij een poging deze te verwij-deren danwel beschadigt hierbij het pootje van de betreffende vogel.

Een "gesloten" voetring is een vaste ring die bij jonge vogels (omstreeks de vijfde dag na de geboorte) aange-bracht dient te worden. Deze is ach-teraf niet meer te verwijderen zonder pootbeschadiging.

Gesloten voetringen kunnen besteld worden via de vogelbonden.

De open en gesloten ringen moeten een voorgeschreven (binnenzijdig ge-meten) diameter hebben, afgestemd op het soort vogel waarbij deze aan-gebracht dienen te worden. De maten zijn: 4,5 mm voor de **merel** en de **spreeuw (M)**;

4,0 mm voor de **zanglijster (K)**; 2,9 mm voor de **groenling, geelgors, goudvink** en de **hulsmus (E)**; 2,7 mm voor de **vink, putter, kneu** en **ringmus (D)**; 2,5 mm voor de **sijs** en de **barmsijs (C)**.

Zonder deze ringen te meten moet het aan de hand van de daarop weer-gegeven letter (tussen haakjes in de lijst hierboven bij de betreffende dia-meter/soort weergegeven) zichtbaar zijn of de juiste ringmaat gebruikt is.

De maatcode is niet verplicht bij vo-gels, die vóór 1 maart 1995 zijn ge-ringd.

Klopt de maat niet bij de betreffende vogel, wordt deze vogel als ONGE-RINGDE VOGEL aangemerkt en is het onder zich hebben, vervoeren, tentoonstellen enz. verboden.

Conclusie:

Ongeringde en onjuist geringde bij de cultuurvogels genoemde vogels wor-den in **beslag genomen** en er wordt **proces-verbaal** opgemaakt terzake overtreding artikel 7 van de Vogelwet 1936.

Enkel de breekringen met de aandui-

dingen "**NB**", "**AB**" en "**BEC**" zijn voor Nederland toegelaten. Men kan ver-der nog breekringen aantreffen met de aanduiding "**VDF**". Deze zijn door het Ministerie enkel toegelaten voor een door Van der Feesten in de han-del gebrachte partij grijskopputters; een actie waarbij het Ministerie naar onze mening het eigen beleid door-kruist heeft en waarover de vogelhou-dersorganisaties dan ook opheiding hebben gevraagd).

Tenslotte zijn ook breekringen met het opschrift "**BOF**" gelijkgesteld met de Nederlandse ringen. Deze ringen zijn afgegeven door de Belgische Or-nithologische Federatie.

"**NB**": Nederlandse Bond van Vogel-liefhebbers.

"**AB**": Algemene Nederlandse Bond van Vogelhouders.

"**BEC**": Vereniging Belangenbeharti-ging Europese Cultuurvogels.

OPSPORINGSBEVOEGDHEDEN

In de Vogelwet 1936 zijn thans voor de opsporingsambtenaren ruimere bevoegdheden opgenomen dan vóór de wijziging van deze wet.

Zo kon/mocht de opsporingsambte-naar eerder enkel TER INBESLAG-NEMING een erf of andere voorziening dan een woning betreden tegen de wil van de bewoner. Thans zegt ar-tikel 31 lid 2 van de Vogelwet 1936, dat de opsporingsambtenaren be-voegd zijn ELKE PLAATS te betre-den, voor zover dat voor de vervulling van de taak van de opsporingsambte-naar redelijkerwijs noodzakelijk is. Omdat de taak van de opsporings-ambtenaar ingevolge artikel 30 van de Vogelwet 1936 onder meer HET OPSPOREN VAN OVERTREDING van de Vogelwet 1936 inhoudt, kan dus ook voor de opsporing (o.a. ook controle voliëre) een erf of andere

besl

De

voorziening dan een woning de-
snoods **TEGEN DE WIL VAN DE
RECHTHEBBENDE** worden betre-
den.

Uiteraard is het betreden van een won-
ning (of een ruimte die een inpandige
verbinding met een woning heeft) te-
gen de wil van de bewoner niet son-
der meer toegestaan. In geval van
weigering dient een **SCHRIFTELIJKE
MACHTINGING** van de Officier van
Justitie, de Hulpofficier van Justitie,
de Commissaris van Politie of de bur-
gemeester het binnentreden tegen de
wil van de bewoner te dekken.

Bij elke controle wordt dan ook aan de
controleur het advies gegeven, vooraf
een dergelijke machtiging te vragen
en deze mee te nemen...

Iedere Chef Basiseenheid en zijn ver-
vanger(s) is Hulpofficier van Justitie
en derhalve tot afgifte machtiging be-
voegd.

Het niet toelaten tot een woning of an-
dere ruimten die voor het onderzoek
voor de opsporingsambtenaar inter-
essant zijn, is - na het tonen van de
door de ambtenaar meegebrachte
machtiging tot binnentreden - **een
misdrijf**.

Dit zal voor de weigerachtige vogel-
houder veelal inhouden, dat hij ter
voorgeleiding aan een hulpofficier van
justitie **AANGEHOUDEN** wordt. Uiter-
aard zal de boete (achteraf) in zo'n
geval aanzienlijk hoger zijn.

Voor de verdere regeling met betrek-
king tot de bevoegdheden: zie artikel
31 van de Vogelwet 1936.

VERPLICHTINGEN VOOR DE VO- GELLIEFHEBBER:

Ook voor de vogelliefhebber/vogel-
houder zijn er meer verplichtingen

dan voorheen.

Thans zijn diverse artikelen van de
Vogelwet 1936 strafbaar gesteld als
Economisch Delict. Zie hiervoor arti-
kel 1a, 2e categorie van de Wet op de
Economische Delicten. Ook de artike-
len 5 en 7 Vogelwet (het vangen/dod-
den c.q. poging hiertoe en het onder
zich hebben/te koop vragen/kopen/te
koop aanbieden/ten verkoop voorhan-
den of voorradig hebben/verkoop/af-
leveren/vervoeren/tenvervoer aanbie-
den/tentoonstellen/binnen of buiten
het grondgebied van Nederland bren-
gen van beschermde vogels) en arti-
kel 7bis van de Vogelwet (het houden
van en deelnemen aan zangwedstrij-
den of andere wedstrijden met be-
schermde vogels) vallen hieronder.

Dit houdt in, dat de opsporingsambte-
naar nu ook nog (naast de reeds ge-
geven bevoegdheid in artikel 31 van
de Vogelwet 1936) ingevolge van arti-
kel 18 van de Wet op de Economi-
sche Delicten bij de inbeslagneming
**DE UITLEVERING VAN VOOR INBE-
SLAGNEMING VATBARE VOOR-
WERPEN KAN VORDEREN**. Een
vordering tot uitlevering van inbeslag-
genomen vogels wordt eveneens on-
der deze noemer gebracht. De (ver-
dachte) vogelhouder is dus verplicht
voor de opspofingsambtenaar in be-
slaggenomen vogels uit de kooi of
volière te vangen en deze vervolgens
"uit te leveren", wanneer dit van hem
gevoerd wordt.

Niet voldoen aan deze vordering is
een overtreding van artikel 184 Wet-
boek van Strafrecht. **DIT IS EEN MIS-
DRIJF!**

De strafbaarstelling van bedoelde
overtredingen, danwel in bepaalde
gevallen misdrijven - wanneer er

sprake is van **OPZETTELIJK GE-
PLEEGD** - vindt men in de artikelen 2,
6 en 7 van de Wet op de Economi-
sche Delicten.

OPSPORINGSAMBTENAREN:

Naast de als zodanig herkenbare poli-
tiemensen (in uniform) kunnen er ook
niet herkenbare opsporingsambtena-
ren zich als controleur bij een vogel-
houder melden.

Van deze mensen **KUNT U VERLAN-
GEN DAT ZIJ ZICH LEGITIMEREN**
met een **POLITIE LEGITIMATIEBE-
WIJS**. Alle bevoegde ambtenaren zijn
in het bezit van een dergelijk legitima-
tiebewijs.

Bevoegd zijn:

- * De reguliere politieambtenaren;
- * Ambtenaren van de A.I.D.;
- * De "BOA'S"; dit zijn bijzondere op-
sporingsambtenaren, zoals de Con-
troleurs Vogelwet, in de toekomst Vrij-
willige Controleurs Flora en Fauna
van de AID genoemd.
- * Eventueel Jachttopzichters.

Wanneer er vogels **INBESLAGGE-
NOMEN** worden, kunt u altijd een ont-
vangstbewijs voor deze
vogels vragen. De opsporingsambte-
naar is verplicht u dit te verstrekken,
wanneer u hierom vraagt.

De boete voor het overtreden van de
Vogelwet 1936 en het Vogelbesluit
1994 zijn ten opzichte van vroeger
aanzienlijk verhoogd. Zo kan het van-
gen van vogels (of de poging hiertoe)
reeds tot een boete van **500 gulden**
of hoger oplopen. Uiteraard is een
volgende keer betrapt worden nog
duurder.

Nu de Vogelwet het Vogelbesluit
voor wat betreft de te houden vo-
gelsoorten aanzienlijk uitgebreid
is, is het echt niet meer nodig om
vogels uit de natuur te vangen. Met
de huidige regeling is het geen pro-
bleem meer om zelf cultuurvogels
te kweken. Omdat het "afleveren"
van geringde cultuurvogels niet
meer als verboden handeling wordt
beschouwd, kan men straffeloos
ruilen en overdragen. Op deze wij-
ze kan men derhalve aan "vers
bloed" voor de verdere kweek ko-
men. Bovendien kweekt men een-
voudiger met "eigen kweekvogels"
dan met uit de natuur gevangen vo-
gels.

Emile BRUISTEN
Basiseenheid Sittard Oost
Regiopolitie Limburg Zuid
Postbus 899
6130 AW Sittard.

De zanglijster is, evenals de goudvink, de ringmus en de barnsijs, cultuurvogel sinds het
Vogelbesluit 1994, zonder dat hij in de Vogelwet 1936 was benoemd als "toegelaten kool-
voer". De huismus en de soraeuw horen weer uit

sel

De